

**ÜÇ SUFİ TABAKAT KİTABININ MUKAYESESİ: NEFEHÂTÜ'L-ÜNS,
NESÂYİMÜ'L-MAHABBE VE FÛTÛHU'L-MÛCÂHİDİN¹**

A Comparison of Three Sufi's Books: Nefehâtu'l-Uns, Nesâyimu'l-Mahabbe and Futuhu'l-Mucahidin

Hasan Ali Esir* | Songül Karaca**

ÖZ: Tabakat kitapları; sufi, şair, âlim gibi belli gruplara ayrılan kişilerin biyografilerinin anlatıldığı eserlerdir. Türk edebiyatında sufi tabakat kitaplarının telif-tercüme mahiyetindeki ilk örnekleri, Câmî'nin *Nefehâtü'l-Üns*'ünün Nevâi ve Lâmiü tarafından yapılan genişletilmiş tercümeleridir. Telif-tercüme mahiyetindeki ilk Türkçe sufi tabakat kitabı, Nevâi'nin *Nesâyimü'l-Mahabbe min Şemâ'imi'l-Fütüvve*'sidir. Bu eser, Câmî'nin *Nefehâtü'l-Üns*'ünün, Hint coğrafyasında yaşamış sufilerin de ilave edildiği tercümesidir. Yine Anadolu'da yazılan telif mahiyetindeki ilk Türkçe sufi tabakat kitabı, Lâmiü'nin *Fütühu'l-Mücâhidîn li-Tervihi Kulûbi'l-Müşâhidîn* adlı eseridir. Bu eser de Câmî'nin *Nefehâtü'l-Üns*'ünün, Anadolu'daki sufilerin ilave edilerek genişletilmiş tercümesidir. Nevâi ve Lâmiü, Hint ve Türk coğrafyalarında yaşamış ve Câmî'nin eserinde olmayan sufileri tespit edebildikleri kadarıyla eserlerine eklemişlerdir. Böylece XVI. yüzyıl İslam coğrafyasının aynı eser üzerinden ortak bir sufi tabakat kitabı oluşmuştur. Çalışmamız, bu üç eserin mukad-

ABSTRACT: Tabakat books are works including biographies of the people belong to some groups like sufis, poets, scientists. The first representatives of the sufi tabakat books in Turkish literature in the form copyright-translation are Nevai's and Lamii's works as the added translations of Cami's Nefehatu'l-Uns. The first Turkish sufi tabakat book in the form of copyright-translation is the Nevai's *Nesayimü'l-Mahabbe min Şemâ'imi'l-Futuuvve*. Nevai's book is the translation of the Cami's Nefehatu'l-Uns by adding the sufis lived in the Indian peninsula. The first Turkish sufi tabakat book written in Anatolia in the same form is the Lamii's *Futuhu'l-Mucahidin li-Tervihi Kulubi'l-Muşahidin*. Lamii's book is the translation of the Cami's work by adding sufies lived in Anatolian peninsula. Nevai and Lamii adding to their books sufies from Indian and Turkish peninsulas who weren't existing in the Cami's book as much as they could notice. In this way a common sufi biography book of Islamic world came into existence in the 16th century. Our work includes a

* Prof. Dr., Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.
haesir@hotmail.com

** Arş. Gör., Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.
karacasongul53@gmail.com

¹ Bu makale Songül Karaca'nın "Lamiî Çelebi, Fütühu'l-Mücâhidin li-Tervihi Kulûbi'l-Müşâhidin: Nefehâtü'l-Üns Tercümesi (İnceleme, Tenkidli Metin, Sözlük, Dizin)" adlı doktora tezinden türetilmiştir.

Hakemli Araştırma Makalesi Peer-reviewed Research Article		
Başvuru Submission	Kabul Accept	Yayın Publish
25.04.2017	25.06.2017	30.06.2017

dimelerinin ve hangi sufilerden bahsetmiş olduklarının mukayesesini içerecektir. Bu kapsamda üç eser tanıtılacak, mukaddimelerinde bahsettikleri hususlar belirtilecek ve aralarındaki farklılara değinilecektir. Bahsettikleri sufiler, her eserin hangi sayfalarında yer aldığına göre tablo hâlinde verilecektir. Böylece hangi müellifin esere ne gibi katkılarda bulunduğu ortaya çıkarılacaktır. Bu çalışmayla Türk edebiyatının telif-tercüme mahiyetindeki ilk sufi tabakat kitapları tanıtılmış olacaktır.

Anahtar Sözcükler: Sufi tabakat kitabı, biyografi, Câmî, Nevâi, Lâmiî.

comparison of the three books' introduction parts, as well as a comparison of the sufies covered. In this scope the three books will be introduced, the issues existing in their introductions will be indicated and distinctions among the books will be mentioned. A table showing the distribution of the sufis across the books will be presented. In this way, the contributions of the authors to the book will be shown. By means of this study, the first Turkish sufi tabakat books in the form of copyright-translation will be introduced.

Keywords: Sufi tabakat book, biography, Cami, Nevai, Lamii.

GİRİŞ

“Tabakat”, kelime anlamı “üst üste olan iki şeyin birbiriyle uyuşması, derece, mertebe ve konum bakımından örtüşmesi” olan “tabak” kelimesinin çoğuludur. İslam geleneğinde sahabe, tâbiin, âlimler, edip, şair ve sanatkârlar, sufiler, düşünürler ve ayırıcı niteliklere sahip olan kişilerden söz eden bir türdür. Tefsir, hadis, fıkıh, kelam, siyer, Arap edebiyatı ve tasavvuf alanlarında pek çok biyografi kitabı yazılmıştır (Durmuş, 2010: 288). Çalışmamıza konu olan eserler sufi tabakat kitapları olduğu için biz burada sadece evliyâ tezkireleri olarak da bilinen sufi tabakat kitaplarından bahsedeceğiz.

Arap, Fars ve Türk edebiyatında yazılan sufi tabakat kitapları tespit edebildiğimiz kadarıyla şunlardır:

Arap edebiyatı: Sülemi (öl. 1021), *Tabakâtu's-Sûfiyye*; Ebû Nuaym el-İsfahânî (öl. 1038), *Hilyetü'l-Evliyâ ve Tabakâtü'l-Asfiyâ*; Abdülkerim Kuşeyrî (öl. 1072), *er-Risâle*; İbn Hâmis el-Ka'bî (1157), *Menâkıbu'l-Ebrâr ve Mehâsinü'l-Ahyâr*; İbnü'l-Cevzî (öl. 1201), *Sıfatu's-Safve*; İbnü'z-Zeyyât (öl. 1230), *et-Teşevvüş ilâ Ricâli't-Tasavvuf*; Yâfiî (öl. 1367), *Ravzü'r-Reyâhîn fî Hikâyati's-Sâlihîn*; İbn Mülakkın (öl. 1401), *Tabakâtü'l-Evliyâ*; Ahmed bin Ahmed ez-Zebidî (öl. 1488), *Tabakâtü'l-Havas Ehlü's-Sıdkı ve'l-İhlâs*; Şa'rânî (öl. 1565), *Tabakâtü'l-Kübârâ*; Münavî (öl. 1622), *Kevâkibü'd-Dürriyye fî Terâcimi's-Sâdeti's-Sûfiyye*; Abdülmecid bin Muhammed el-Hânî (öl. 1900), *Hadâiku'l-Verdiyye fî Hakâ'iki Ecillâ'î'n-Nakşibendiyye*; Ebü'l-Hüdâ

es-Sayyâdî (öl. 1909), *Kılâdetü'l-Cevâhir*; Yûsuf bin İsmâil en-Nebhânî (öl. 1932), *Câmi'u'l-Kerâmâtî'l-Evliyâ*; Menûfi, *Cemheretü'l-Evliyâ ve A'lâmu Ehli't-Tasavvuf* (1967).

Fars edebiyatı: Hâce Abdullah Herevî (öl. 1089), *Tabakâtu's-Sûfiyye*; Feridüddin Attâr (öl. 1221), *Tezkîretü'l-Evliyâ*; Molla Câmi (öl. 1492), *Nefehâtü'l-Ûns min Hadarâti'l-Kuds*; Hüseyin Baykara (öl. 1506), *Mecâlisü'l-Uşşâk*; Fahreddin Ali Sâfi (öl. 1505), *Reşehât-ı Aynü'l-Hayât*; Dârâ Şükûh (öl. 1659), *Sefînetü'l-Evliyâ*; Rıza Kulî Han (öl. 1871), *Riyâzü'l-Ârifîn*; Ma'sûm Ali Şâh (öl. 1942), *Tarâ'iku'l-Hakâ'ik*.

Türk edebiyatı: Nevâyî (öl. 1501), *Nesâyimü'l-Mahabbe min Şemâyimü'l-Fütüvve*; Lâmiî Çelebi (öl. 1532), *Fütühu'l-Mücâhidîn li-Tervîhi Kulûbi'l-Müşâhidîn*; Baldirzâde Mehmed Efendi (öl. 1650), *Ravza-i Evliyâ*; Cemâleddin Hulvî (öl. 1654), *Lemezât-ı Hulviyye*; Kâtib Hacı Ali Efendi (17.yy.), *Tuhfetü'l-Mu'âhidîn ve Behcetü'z-Zâkirin*; İsmail Belig (öl. 1729), *Güldeste-i Riyâz-ı İrfân ve Vefeyât-ı Dânişverân*; Sâkıb Dede (öl. 1735), *Sefîne-i Nefise-i Mevleviyân*; La'lizâde Abdülbâkî (öl. 1746), *Menâkıb-ı Melâmiyye-i Bayrâmiyye*; Hâfız Hüseyin Ayvansarâyî (öl. 1787), *Vefeyât-ı Ayvansarâyî*; Müstakimzâde Süleyman Sadeddin (öl. 1788), *Risâle-i Melâmiyye-i Bayrâmiyye*; Esrâr Dede (öl. 1797), *Tezkîre-i Şuarâ-yı Mevleviyye*; Köstendilli Süleyman Şeyhî (öl. 1819-20), *Bahrü'l-Velâye*; Gazzizâde Abdüllatif Efendi (öl. 1832), *Ravzatü'l-Müflihûn*; İsmail Sadık Kemal Paşa (öl. 1892), *Âsâr-ı Kemâl*; Abdüllatif Fazlî el-Cerrâhî (öl. 1887), *Gülşen-i Azîzân*; Hocazâde Ahmed Hilmi (öl. 1914), *Hadikatü'l-Evliyâ ve Ziyâretü'l-Evliyâ*; Osmanzâde Hüseyin Vassâf (öl. 1929), *Sefîne-i Evliyâ-yı Ebrâr Şerh-i Esmâr-ı Esrâr*; Mehmed Şemseddin (Ulusoy) (öl. 1936), *Yâdigâr-ı Şemsî*.

Tespit edebildiğimiz ilk sufi tabakat kitabı, Sülemî'nin (öl. 1021) Arapça yazdığı *Tabakâtu's-Sûfiyye* adlı eseridir. Araştırmalarımızda bu eserin, Sülemî'den sonraki pek çok sufi tabakat kitabının çekirdeğini oluşturduğu görülmüştür. Nitekim Hâce Abdullah Herevî'nin (öl. 1089) Farsça yazdığı *Tabakâtu's-Sûfiyye*, Sülemî'nin eserinin genişletilmiş hâlidir. Herevî'nin de eserini kendi zamanına kadar genişleten Molla Câmi (öl. 1492), 1478 yılında yazdığı eserine *Nefehâtü'l-Ûns min Hadarâti'l-Kuds* adını vermiştir. Câmi'nin bu eseri, Türk edebiyatı açısından çok önemlidir. Çünkü Türkçe sufi taba-

kat kitapları, Câmî'nin *Nefehâtü'l-Üns*'ünün Türkçeye genişletilerek tercüme edilmesiyle yazılmaya başlanmıştır. İlk Türkçe sufi tabakat kitabı Nevâî'nin, 1495'te Câmî'den bazı ilavelerle tercüme ettiği *Nesâyimü'l-Mahabbe min Şemâyimi'l-Fütüvve* adlı eseridir. Türk edebiyatındaki ikinci, Anadolu sahasındaki ilk sufi tabakat kitabı ise Lâmiî'nin, Câmî'den 1521'de ilavelerle tercüme ettiği *Fütühu'l-Mücâhidîn li-Tervîhi Kulûbi'l-Müşâhidîn* adlı eseridir. Hepsi Nakşibendî olan bu üç müellif, aynı eser üzerinden İslam coğrafyasındaki sufileri, tespit edebildikleri kadarıyla bir araya getirmişlerdir. Bu çalışmamız da Türk edebiyatının Nevâî ve Lâmiî gibi iki büyük müellifinin *Nefehâtü'l-Üns*'e yaptıkları katkıları ortaya koymayı amaçlamaktadır. Böylece Câmî'nin eserinin Türk edebiyatında nasıl zenginleşerek tercüme edildiği gösterilecektir.

Bu üç eserin mukayesesinden önce Câmî, Nevâî ve Lâmiî'nin eserleri tanıtılacaktır. Daha sonra eserlerin mukaddimesi mukayese edilecek ve sufilerin tablo halinde verildiği fihrist mukayesesine geçilecektir.

1. Câmî'nin Nefehâtü'l-Üns'ü

Sülemî'nin Arapça yazdığı tabakat kitabı Herevî tarafından kendi zamanına kadar getirilmiş ve Farsçaya çevrilmiştir. Fakat Herevî'nin *Tabakâtü's-Süfiyye*'si Herat Farsçasıyla yazıldığı için anlamadığı gerekçesiyle Câmî tarafından sadeleştirilmiş ve Câmî, kendi zamanına kadar yaşamış sufileri de ekleyerek eseri genişletmiştir. Eser, Nevâî'nin isteği üzerine yazılmıştır (Jami, 1515: 2^a) ve 1478'de tamamlanmıştır (Jami, 1515: 320^a). 15 sayfa civarındaki mukaddime kısmında velayet, velî, marifet, arif, mütearrif, cahil, sufi, mutasavvif, melami, fakir ve bunlar arasındaki farklar, tevhid, keramet istidrac gibi konular açıklanmıştır. Eserdeki sufi sayısı 620'dir. Sufiler, haklarında elde edilen bilgilere göre bazen sadece menkıbeleriyle bazen de doğum yeri, doğum tarihi, ailesi, eğitimi, etrafındaki insanların onlar hakkında söyledikleri sözler, telif ettikleri eserler gibi pek çok bilgiyi barındıracak şekilde anlatılmışlardır. Böylece eser, menkıbeden ziyade biyografik bir metin hâlinindedir. Câmî eseri hazırlarken Kuşeyrî'nin *Risâle*'si, Hücvirî'nin *Keşfü'l-Mahcûb*'u, Şehâbeddin Sühreverdi'nin *Avârifü'l-Ma'ârif*i, İzzeddin Kâşî'nin *Misbâhu'l-Hidâye*'si ve Fahreddin Râzî'nin *Mefâtihü'l-Gayb*'ından yararlanmıştı. Eser bugü-

ne kadar Türkçe ve Arapçanın yanı sıra İspanyolca ve Fransızcaya da çevrilmiştir (Uludağ, 2006: 521).

2. Ali Şir Nevâî'nin *Nesâyimü'l-Mahabbe'si*

Nevâî, *Nefehâtü'l-Üns*'ün okuyan herkese feyiz eriştirmesi nedeniyle eseri 901/1495'te Türk milleti için Türkçeye çevirmiştir. Feridüddin Attar'ın *Tezkiretü'l-Evliyâ'sında* olup *Nefehâtü'l-Üns*'te yer almayan bazı sufileri, Attar'dan faydalanarak yazmıştır. Bunlardan başka Türk ve Hintli sufilerden *Nefehât*'ta yeterince bahsedilmediği için kendi araştırmaları ile ulaşabildiği Türk ve Hintli sufilerin hâl ve sözlerini de eklemiştir. Muhabbet rüzgarlarının, kitabı okuyanlara fütüvvet kokuları getirmesini istediği için Nevâî, esere *Nesâyimü'l-Mahabbe min Şemâyimi'l-Fütüvve* adını vermiştir (Eraslan, 1996: 2). Eserde 770 sufinin hayatı veya söz ve davranışları anlatılmaktadır.

3. Lâmiî Çelebi'nin *Fütûhu'l-Mücâhidîn'i*

Lâmiî, 1521 yılında bazı ilavelerle tercüme ettiği *Nefehâtü'l-Üns*'e *Fütûhu'l-Mücâhidîn li-Tervihi Kulûbi'l-Müşâhidîn* adını vermiştir. 1521 yılı, Kanunî'nin Belgrad zaferine denk düşmektedir. Bu nedenle Lâmiî, eseri Kanunî'ye takdim etmiştir. Eser, Anadolu sahasında yazılan telif-tercüme mahiyetindeki ilk Türkçe sufi tabakat kitabı olması bakımından büyük önem taşır. Anlaşılır sade bir dille yazılması, nüshalarının tekke muhitleri başta olmak üzere farklı yerlerde ve 90 civarında olması; eserin yaygınlığını ve bilinirliğini gösteren hususlardan birkaçıdır. Lâmiî, süslü nesirle tanınan bir münşi olmasına rağmen eserin mukaddimesinde “*Ve edâ-yı merâmda ve sevk-i kelâmda Mevlânâ Câmî rahmetu'llâh eserince gıtdüm. Zîrâ meşâyihûn ahvâli ve ekvâli beyânında siyâk-ı 'ibâretde ve ri'âyet, isti'âret-ı kelâmı mümill ve merâmı muhilldür ki kelâm-ı ehlu'llâh cevâmi'-i kelîmdür. Bir murâdı şerh idüp buñın tarh eyleyüp fasâhat izhâr itmek mahzâ fazâhatdür.*” (Lâmiî Çelebi, 1854: 7) diyerek evliyaların sözlerini aktarırken sanatlı söyleyişin değil onların söylediğine en yakın şekilde söylemenin edebe uygun olduğunu ifade etmektedir. Bu nedenle *Fütûhu'l-Mücâhidîn*, Lâmiî'nin diğer eserlerindeki süslü ve ağır üsluba nazaran gayet açık ve sade bir dille yazılmıştır. Lâmiî'nin ilave ettiği kısımlar dışında tüm metin Câmî'nin metninin birebir çevirisi gibidir. Öyle ki Lâmiî, ilave ettiği kısımları da aynı üslup üzere inşa

etmiştir. Mukaddimeyi büyük ölçüde genişletmesi ve Anadolu sahasından 36 sufiyi esere dahil etmesiyle *Fütûhu'l-Mücâhidîn*, telif-tercüme bir mahiyet kazanmıştır.

4. Nefehâtü'l-Üns, Nesâyimü'l-Mahabbe ve Fütûhu'l-Mücâhidîn'in Mukayesesi

Nesâyimü'l-Mahabbe ve *Fütûhu'l-Mücâhidîn*, Câmî'nin *Nefehâtü'l-Üns*'ünün ilaveli çevirileridir. Dolayısıyla bu üç eser arasında muhteva bakımından benzerlik ve farklılıklar vardır. Burada bu üç eserin mukaddimleri muhteva bakımından tanıtılacak ve mukayese edilecektir. Bu üç eserde bahsedilen sufilerin isimlerinin olduğu bir tablo hazırlanacaktır. Bu tabloda hangi müellifin hangi sufiden bahsetmiş olduğu gösterilecektir. Böylece Nevâî ve Lâmiî'nin esere yaptıkları ilaveler ortaya konacaktır.

4.1. Eserlerin Mukaddimelerinin Mukayesesi

Câmî, 28 sayfa olan mukaddimesinde ilk olarak *Nefehâtü'l-Üns*'e kaynaklık eden eserlerden bahseder. Bunlar Sülemî ve Herevî'nin eserleridir. Herevî'nin Farsçasının eski olduğu için anlaşılmasının zor olduğunu belirten Câmî, eseri daha anlaşılır bir Farsça ile yazdığını söyler. Daha sonra da eserin yazılmasını Ali Şîr Nevâî'nin istediğini belirtir (Jami, 1515: 1^b, 2^a). Sonra velayet, velî, marifet, sufi, mutasavvîf, melametî, fakîr, tevhid mertebeleri, keramet ve istidrac gibi tasavvufa dair bazı konuları izah eder (Jami, 1515: 2^b-15^a). Bu izahlar, metnin daha iyi anlaşılmasını sağlar.

Nevâî, 12 sayfa civarındaki mukaddimesinde Lâmiî ve Câmî'den farklı olarak önce *Nefehâtü'l-Üns* hakkında kısaca bilgi verir ve "*Nefehâtü'l-üns min Hazarâtü'l-Kuds* kitabı cem' ü tertibining bâ'isi boldum." diyerek eserin yazılmasına kendisinin sebep olduğunu ifade eder (Eraslan, 1996: 1). Eser, çok sevildiği ve okuyanları feyizlendirdiği için Câmî'nin *Nefehâtü'l-Üns*'e dâhil etmediği Hint ve Türk sufilerini ilave etmek ve bu eseri Türkçeye kazandırmak amacıyla eseri tercüme ettiğini söyler. Daha sonra tasavvufun nasıl bir yaşam tarzı olduğunu, sufilerin nasıl yaşadığını, keramet ve harikulade hâller gibi konuları bazı sufilerin hayatlarından örnekler vererek anlatır (Eraslan, 1996: 1-11).

Lâmiî'nin mukaddimesi 85 sayfadır. Lâmiî, mukaddimede Câmî'nin metnini ilavelerle tercüme etmenin yanı sıra Câmî'nin hiç bahsetmediği birçok tasavvufî kavramı açıklayarak metni oldukça genişletmiştir. Bu kavramlar; velayet, velî, marifet, sufi, mutasavvîf, melametî, fakîr, tevhid mertebeleri, keramet ve istidrac, ashab-ı sır, Hızır ve İlyas, kutb, imamân, evtâd, abdal, nücebâ, nukabâ, büdelâ, müftiler, müzekkirler, meşâyih ve kadılardır. Lâmiî, açıkladığı bu kavramları hangi tasavvuf klasîğinden faydalandığını belirterek yazar. Bazen derkenarda kendisi bazı açıklamalarda bulunur.² Bazen de tasavvufun anlatım dilindeki sembolizmin ve sufilerin birbirine ters düşer gibi görünen bazı sözlerinin aslında meşrep farklılıklarından kaynaklanan hâller oluşu gibi ifadeler yer verir (Lâmiî Çelebi, 1854: 6). Mukaddimesinin bu özelliğiyle *Fütûhu'l-Mücâhidîn*, tasavvufî tipler ve kavramların toplu bir şekilde ele alındığı ilk Türkçe kaynaklardan olmuştur. 90 civarında nüshası bulunan *Fütûhu'l-Mücâhidîn*'in 3 nüshasının³ sadece mukaddimeden ibaret olması, eserin mukaddimesinin önemini gösteren başka bir husustur.

Bu üç mukaddimenin en geniş olanı Lâmiî'ninkidir. Câmî'nin 28, Nevâî'nin 15 sayfa tutan mukaddimesine nazaran Lâmiî'ninkinin 85 sayfa olması; Lâmiî'nin mukaddimeyi ne kadar genişlettiğinin bir göstergesidir. Diğer iki eserde olmayıp Lâmiî'nin mukaddimesinde yer alan konular şunlardır: ashab-ı sır, Hızır ve İlyas, kutb, imamân, evtâd, abdal, nücebâ, nukabâ, büdelâ, müftiler, müzekkirler, meşâyih ve kadılar. Her üç müellif de tasavvufun temel kavramlarını açıklayarak eserde bahsedilen menkıbeler, hâller ve sözlerin anlaşılmasını sağlamak için okuyucuyu bilgilendirir. Câmî; velayet ve velî, marifet ve arif, sufi ve mutasavvîf, melâmî, fakîr, hâl ehli, Üveysî gibi daha genel kavram ve tiplerden bahseder. Lâmiî bu kavramlara ilave-

² Örneğin Melâmî gibi görünen ama gerçekte Melâmî olmayanlardan bahsedilen yerde Lâmiî "Ekseriyâ Rûm torlaklarınınun hâli budur. Eger bunlara Rûsvâiyye ve Harâbâtiyye diyeler, münâsib-rekdür." açıklamasında bulunmuştur. Bkz. Lâmiî Çelebi, *Fütûhu'l-Müşâhidîn li-Tervîhi Kulûbi'l-Mücâhidîn*, Mili Kütüphane, 06 Mil Yz. A 9035, 14^a.

³ Bu nüshalar için bkz. Lâmiî Çelebi, *Fütûhu'l-Mücâhidîn li-Tervîh Kulub el-Müşâhidîn*, İnebey Yazma ve Basma Eserler Kütüphanesi, UC1727, 59 v.; Lâmiî Çelebi, *Kitâb-ı Tercüme-i Dîbâce-i Nefehâtü'l-Ûns min Hadarâti'l-Kuds*, Topkapı Sarayı Müzesi Yazma Eserler Kütüphanesi, H. 1311, 57 v.; Nureddin Abdurrahman b. Ahmed Câmî, *Nefahat el-Ûns Tercümesi*, çev. Lâmiî Çelebi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, OE Yz 0093, 32 v.

lerde bulunarak sufi tiplerine daha açıklayıcı bir yaklaşımda bulunur. Nevâî ise tiplerden çok tasavvufun şeriatla aynı zeminde oluşuna vurgu yapar. Bu bakımdan Nevâî'nin mukaddimesi kendine has bir özellik taşır.

4.2. Eserlerin Fihristlerinin Mukayesesi

Nesâyimü'l-Mahabbe ve *Fütûhu'l-Mücâhidîn*, Câmî'nin *Nefehâtü'l-Üns*'ünün tercümesi olduğu için aynı üslup üzere yazılmışlardır. Fakat Nevâî ve Lâmiî, Câmî'nin *Nefehâtü'l-Üns*'üne kendi yaşadıkları coğrafyalardaki sufileleri de ilave etmişlerdir. Böylece bu üç eser arasında bazı farklar ortaya çıkmıştır. Hangi sufinin hangi eserde yer aldığını anlayabilmek için eserlerde adı geçen sufileler burada tablo halinde verilmiştir. Tabloda bir sufinin hangi eserde ve hangi sayfalar arasında yer aldığı belirtilmiştir. Böylece Nevâî ve Lâmiî'nin esere yaptıkları katkıların gösterilmesi amaçlanmıştır.

Buna göre sufileleri aşağıdaki şekilde tabloşturmamız mümkündür.⁴

Sıra	Sufilelerin Eserlerde Geçen Adları	<i>Nefehâtü'l-Üns</i>	<i>Nesâyimü'l-Mahabbe</i>	<i>Fütûhu'l-Mücâhidîn</i>
1	Üveys el-Kareni	-	12, 13	-
2	Habib-i Acemi	-	13, 14	-
3	Ebu Hâzim-i Mekki	-	14	-
4	Atabe b. Gulâm	-	14	-
5	Mâlik-i Dinâr	-	14, 15	-
6	Muhammed-i Vâsi	-	15	-
7	Abdullah-ı Mübarek	-	15	-
8	Ebu Haşim es-Sufi	15 ^a , 15 ^b	16, 17	86, 87
9	Zünnûn-ı Mısri	15 ^b -17 ^a	17-19	87-90
10	İmam-ı Azam	-	19, 20	-
11	İmam Şâfiî	-	20, 21	-
12	İmam Ahmed-i Hanbel	-	21	-
13	İmam Malik	-	21	-
14	Muhammed-i Eslem-i Tûsi	-	22	-
15	Ahmed-i Harb	-	22	-
16	Şeyh İsrâfil	17 ^a	22, 23	90
17	Ebu'l-Esved-i Mekki	17 ^a , 17 ^b	23	90
18	Ebu'l-Esved-i Râ'î	17 ^b	23	90, 91
19	Ebu Ya'kub-ı Hâşimi	17 ^b	23	91

⁴ Tablodaki sıralamada Câmî'nin eseri esas alındı. Câmî'de olmayıp da Nevâî ve Lâmiî'de olanlar da buldukları eserlerdeki sıraya göre düzenlendi. Câmî'nin eseri yazma olduğu için sayfalar a, b şeklinde belirtildi.

Sıra	Suflerin Eserlerde Geçen Adları	<i>Nefehâtü'l-Üns</i>	<i>Nesâyimü'l-Mahabbe</i>	<i>Fütûhu'l-Mücâhidîn</i>
20	Velid b. Abdullah es-Sakâ	17 ^b , 18 ^a	23, 24	91
21	Fudayl b. İyâz	18 ^a	24, 25	91, 92
22	Yûsuf Esbat	21 ^b *	-	92
23	Ma'rûf-ı Kerhi	18 ^a , 18 ^b	25	92, 93
24	Ebu Süleyman Dârâni	18 ^b , 19 ^a	25, 26	93, 94
25	Davud b. Ahmed-i Dârâni	19 ^a	26	94
26	Ebu Süleyman b. Davud b. Nasrû't-Tâi	19 ^a	26	94, 95
27	İbrahim Edhem	19 ^a -20 ^a	26,27	95, 96
28	İbrahim b. Sa'd Aleviyyü'l-Hasani	20 ^a	27	96, 97
29	Ebu'l-Hârisü'l-Evlâsi	20 ^a , 20 ^b	28	97, 98
30	İbrahim Setenbe-i Herevi	20 ^b , 21 ^a	28, 29	98, 99
31	İbrahim Ribâti	21 ^a -21 ^b	29	99
32	İbrahim Utruş	21 ^b	29, 30	99, 100
33	İbrahim Sayyâdû'l-Bağdadi	21 ^b , 22 ^a	30	100
34	İbrahim Âcuriyy-i Sagir	22 ^a	30	100
35	İbrahim Âcuriyy-i Kebir	22 ^a	31	100
36	Muhammed b. Halidü'l-Âcuri	22 ^a	-	100, 101
37	İbrahim b. Şemmâs es-Semerandi	22 ^a	-	101
38	Feth b. Ali el-Müsili	22 ^a , 22 ^b	31	101
39	Feth b. Şuhrufî'l-Mervezi	22 ^b	31, 32	101, 102
40	Bişr ibnü'l-Hâris b. Abdurrahman el-Hâfi	22 ^b , 23 ^a	32	102
41	Bişrû't-Taberâni	23 ^a	33	102
42	Kasım-ı Harbi	23 ^a	33	102, 103
43	Şakik b. İbrâhim el-Belhi	23 ^a -23 ^b	32	103
44	Davudu'l-Belhi	23 ^b	32, 33	103, 104
45	Hâris b. Esed el-Muhâsibi	23 ^b , 24 ^a	33	104
46	Ebu Tûrab-ı Nahşebi	24 ^a	34	104, 105
47	Ebu Tûrab-ı Remli	24 ^a , 24 ^b	-	105
48	Ebu Hâtem-i Attar	24 ^b	34	105, 106
49	Serî b. Müflis es-Sakati	24 ^b , 25 ^a	34, 35	106, 107
50	Ali b. Abdülhamid Gazâiri	25 ^a , 25 ^b	35	107, 108
51	Ebu Cafer es-Semmâk	25 ^b	35	108
52	Ahmed b. Hadravî el-Belhi	25 ^b	35, 36	108
53	Yahya b. Mu'az er-Razi	25 ^b , 26 ^a	36	108, 109
54	Halef b. Ali	26 ^a	36	109
55	Ebu Yezid Bistami	26 ^a -27 ^a	36, 37	109-111
56	Ebu Ali Sindi	27 ^a	37	111

* Bu kişi Câmî'nin eseri için makalede esas kabul ettiğimiz nüshada yoktu. O nedenle başka bir *Nefehâtü'l-Üns* nüshasının sayfa numarası verildi. Bkz. Nureddin Abdurrahman b. Ahmed el-Câmî, *Nefehâtü'l-Üns min Hazarâti'l-Kuds*, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Bel_Yz_K_1140, 21^b.

Sıra	Suflerin Eserlerde Geçen Adları	<i>Nefehâtü'l-Üns</i>	<i>Nesâyimü'l-Mahabbe</i>	<i>Fütûhu'l-Mücâhidîn</i>
57	Ebu Hafs-ı Haddâd	27 ^a	37, 38	111, 112
58	Ebu Muhammed-i Haddâd	27 ^a , 27 ^b	38	112
59	Zalim b. Muhammed	27 ^b	38	112
60	Ebu Müzâhim-i Şirazi	27 ^b , 28 ^a	39	112, 113
61	Abdullah Mehdi-i Bâverdi	28 ^a	39	113
62	Hamdûn-ı Kassâr	28 ^a , 28 ^b	40	113, 114
63	Ebu'l-Hüseyn Bârûsi	28 ^b	40	114
64	Mansur b. Ammar	28 ^b , 29 ^a	40	114, 115
65	Ahmed b. Asım el-Antaki	29 ^a	41	115
66	Muhammed b. Mansur et-Tûsi	29 ^a , 29 ^b	41	115, 116
67	Aliyy-i Akki	29 ^b , 30 ^a	41	116
68	Hâtem b. Unvan el-Asamm	30 ^a , 30 ^b	41, 42	116, 117
69	Ahmed b. Ebi'l-Havari	30 ^b , 31 ^a	42	117, 118
70	Abdullah b. Huneyk b. Sabit el-Antaki	31 ^a	42, 43	118, 119
71	Sehl b. Abdullah et-Tüsteri	31 ^a -32 ^a	43	119-121
72	Abbas b. Hamza en-Nişaburi	32 ^a , 32 ^b	43	121
73	Abbas b. Yusuf eş-Şekli	32 ^b	43, 44	121, 122
74	Abbas b. Ahmed eş-Şair el-Ezdi	32 ^b , 33 ^a	44	122
75	Ebu Hamza-i Horasani	33 ^a , 33 ^b	44	122, 123
76	Ebu Hamza-i Bağdadi	33 ^b , 34 ^a	44, 45	123-125
77	Hamza b. Abdullah el-Alevî el-Hüseyni	34 ^a	45	125
78	Ebu Sa'îd-i Harraz	34 ^a -36 ^a	45, 46	125-128
79	Ahnefû'l-Hemedâni	36 ^a	46	128, 129
80	Ebu Şuayb el-Mukaffâ	36 ^a	46, 47	129
81	Ebu İkal b. İlvân el-Mağribi	36 ^a , 36 ^b	47	129, 130
82	Hammâd-ı Kureşi	36 ^b , 37 ^a	47	130
83	Ebu'l-Hüseyn-i Nuri	37 ^a , 37 ^b	48	130, 131
84	Cüneyd-i Bağdadi	37 ^b -39 ^a	48, 49	131-135
85	Ebu Cafer b. Kerbini	39 ^a , 39 ^b	49,50	135
86	Kehmeş b. Hüseyin	39 ^b	50	135, 136
87	Amr b. Osman el-Mekki es-Sufi	39 ^b , 40 ^a	50	136, 137
88	Şah Şüca-ı Kirmani	40 ^a , 40 ^b	51	137, 138
89	Ebu Osman-ı Hiri	40 ^b , 41 ^a	52	138, 139
90	Zekeriyya b. Delûye	41 ^a	52	139
91	Zekeriyya b. Yahya el-Herevi	41 ^a	52	139
92	Ziyadû'l-Kebîr el-Hemedani	41 ^a	52, 53	139
93	Ebu Osman-ı Mağribi	41 ^a , 41 ^b	53, 54	139, 140
94	Ebu Talib-i Ahmimi	41 ^b , 42 ^a	54	140, 141
95	Talha b. Muhammed Sabbâh en-Nibli	42 ^a	54	141
96	Ebu'l-Abbas-ı Mesrûk	42 ^a	54, 55	141, 142
97	Ebu'l-Abbas-ı Mevzun Bağdadi	42 ^a , 42 ^b	55	142
98	Ebu Abdillâh el-Mağribi	42 ^b , 43 ^a	55	142, 143
99	Ebu Abdillâh en-Nibâci	43 ^a	55, 56	143

Sıra	Sufilerin Eserlerde Geçen Adları	Nefehâtü'l-Üns	Nesâyimü'l-Mahabbe	Fütûhu'l-Mücâhidîn
100	Ebu Abdillah el-Antaki	43 ^a , 43 ^b	56	143, 144
101	Mimşâd-ı Dineveri	43 ^b , 44 ^a	56, 57	144, 146
102	Hasen b. Ali el-Musûhi	44 ^a , 44 ^b	57	146
103	Ahmed b. İbrahim Musevvehi	44 ^b	57	146
104	Rüveym b. Ahmed b. Yezid b. Rüveym	44 ^b -45 ^b	57, 58	146-149
105	Yusuf b. Hüseyin er-Razi	45 ^b , 46 ^a	58-60	149-151
106	Abdullah b. Hâzır	46 ^b , 47 ^a	60	151, 152
107	Sabit b. Habbâz	47 ^a	60	152
108	Ebu Sâbit er-Razi	47 ^a	60	152
109	Semnün b. Hamza el-muhibbu'l-Kezzâb	47 ^a -48 ^a	60, 61	152-154
110	Zehrûnu'l-Mağribi	48 ^a	61	154
111	Arûn b. el-Vesâbe	48 ^a	62	155
112	Meymûnu'l-Mağribi	48 ^a	62	155
113	Sa'dûn-ı Mecnûn	48 ^a , 48 ^b	62	155
114	Atâ b. Süleyman	48 ^b	62, 63	155
115	Ali b. Sehl b. Ezher el-İsfahani	48 ^b , 49 ^a	63	155-157
116	Muhammed b. Yusuf b. Ma'den el-Bennân	49 ^a , 49 ^b	64	157, 158
117	Muhammed b. Fâze	49 ^b , 50 ^a	64	158
118	Sehl b. Ali el-Mervezî	50 ^a	65	158, 159
119	Ali b. Hamza el-İsfahani el-Hallâc	50 ^a -51 ^a	65	159, 160
120	Ali b. Şuayb es-Sıkâ	51 ^a	66	160
121	Ali b. Muvaffak el-Bağdadi	51 ^a	66	160
122	Ebu Ahmed el-Kalânisi	51 ^a , 51 ^b	66	160, 161
123	Ebu'l-Garib el-İsfahani	51 ^b	67	161
124	Ebu Abdillah el-Kalânisi	51 ^b -52 ^b	67, 68	161, 162
125	Ebu Abdillah el-Cellâ	52 ^b	68	162, 163
126	Ebu Abdillah-ı Hakani es-Sufi	52 ^b , 53 ^a	68, 69	163, 164
127	Ebu Ubeydullah-ı Busri	53 ^a -54 ^a	69, 70	164, 165
128	Ebu Abdillah es-Senceri	54 ^a -54 ^b	70	165, 166
129	Ebu Abdillah el-Hasri	54 ^b	70	166
130	Cafer b. Müberka	54 ^b	70	166
131	Ali b. Bindâr el-Hüseyin es-Sufi	54 ^b -55 ^b	70, 71	166-168
132	Muhammed b. Fazl el-Belhi	55 ^b , 56 ^a	71	168, 169
133	Muhammed b. Ali el-Hakim et-Tirmizi	56 ^a , 56 ^b	72	169, 170
134	Ali b. Bekkâr	56 ^b , 57 ^a	73	170, 171
135	Ebu Abdillah-ı Abbadâni	57 ^a	73	171, 172
136	Ebu Abdillah-ı Hadrami	57 ^a , 57 ^b	73	172
137	Ebu Abdillah es-Sâlimi	57 ^b	73, 74	172
138	Ebu Talib Muhammed b. Ali b. Atiyyeti'l-Hârisi el-Mekki	57 ^b	74	172

Sıra	Suflerin Eserlerde Geçen Adları	<i>Nefehâtü'l-Üns</i>	<i>Nesâyimü'l-Mahabbe</i>	<i>Fütûhu'l-Mücâhidîn</i>
139	Ebu Abdillâh-ı Çâvpâre es-Sufî el-Hemedâni	57 ^b -58 ^b	74	172-174
140	Ebu Bekrî'l-Verrâk et-Tirmizî	58 ^b , 59 ^a	74, 75	174
141	Ebu'l-Kasım-ı Razi	59 ^a	75	174, 175
142	Ebu'l-Kasım el-Hakim es-Semerkindi	59 ^a , 59 ^b	75	175
143	Bekr-i Soğdi	59 ^b	75	175, 176
144	Salih b. Mektûm	59 ^b	76	176
145	Ebu Zerr et-Tirmizî	59 ^b	76	176
146	Haşimî-i Soğdi	59 ^b , 60 ^a	76	176, 177
147	Muhammed b. Hasan el-Cevheri	60 ^a , 60 ^b	76, 77	177
148	Ebu Bekr-i Kesâi-i Dineveri	60 ^b	77	177, 178
149	Ebu Ali-i Cürcâni	60 ^b , 61 ^a	77	178
150	Muhammed ve Ahmed Ebnâ Ebi'l-verd	61 ^a	78	178, 179
151	Tahir-i Makdisi	61 ^a , 61 ^b	78	179, 180
152	Ebu Yakûb-ı Sûsi	61 ^b , 62 ^a	78, 79	180
153	Ebu Yakub-ı Nehricûri	62 ^a	79	180, 181
154	Ebu Yakub ez-Zeyyât	62 ^a , 62 ^b	79	181
155	Ahmed b. Vehb	62 ^b	79	181
156	Ebu Yakub-ı Mezâbili	62 ^b	79	181
157	Ebu Yakub- Akta	62 ^b , 63 ^a	79, 80	181, 182
158	Ebu Yakub b. Zizi	63 ^a , 63 ^b	80	182, 183
159	Ebu Yakub-ı Mezkûri	63 ^b , 64 ^a	81	183, 184
160	Ebu Yakub-ı Meydani	64 ^a	81	184
161	Ebu Yakub-ı Harrât-ı Askalâni	64 ^a	81	184
162	Ebu Yakub-ı Kürti	64 ^a , 64 ^b	81, 82	184, 185
163	Hayr-ı Nessâc	64 ^b , 65 ^a	82	185, 186
164	Mahfûz b. Mahmûd	65 ^a , 65 ^b	82	186
165	Mahfûz b. Muhammed	65 ^b	82	186
166	İbrahim el-Havvâs	65 ^b -66 ^b	82, 83	186-189
167	İbrahim b. İsa	66 ^b	84	189
168	İbrahim b. Sabit	66 ^b , 67 ^a	84	189
169	Ebu Muhammed Cüreyri	67 ^a , 67 ^b	84, 85	189, 190
170	Ganem b. Sa'd	67 ^b	85	190
171	Gaylân es-Semerkindi	67 ^b	85	190
172	Gaylân-ı Müvesvis	67 ^b	85	190, 191
173	Ebu'l-Abbâs b. Atâ	67 ^b , 68 ^a	86	191, 192
174	Ebu Salih el-Müzeyyin	68 ^a	86	192
175	Ebu'l-Abbâs-ı Arzizi	68 ^a -69 ^a	86, 87	192, 193
176	Ebu'l-Abbâs-ı Dineveri	69 ^a	87, 88	193, 194
177	Ebu'l-Abbâs Ahmed b. Yahya eş-Şirazi	69 ^a , 69 ^b	88	194
178	Ebu'l-Abbâs Bâverdi	69 ^b	88	194
179	Ebu'l-Abbâs-ı Berde'i	69 ^b	88, 89	194

Sıra	Suflerin Eserlerde Geçen Adları	Nefehâtü'l-Üns	Nesâyimü'l-Mahabbe	Fütûhu'l-Mücâhidîn
180	Ebu'l-Abbas-ı Seyyâri	69 ^b , 70 ^a	89	194, 195
181	Abdülvahid b. Ali es-Seyyari	70 ^a	89	195
182	Ebu'l-Abbas-ı Sühreverdi	70 ^a , 70 ^b	89, 90	195, 196
183	Ebu'l-Abbas-ı Nihavendi	70 ^b , 71 ^a	90, 91	196, 197
184	Ahi Ferec-i Zencâni	71 ^a , 71 ^b	91	197
185	Ebu'l-Abbas-ı Nesâ'i	71 ^b	91, 92	197, 198
186	Ebu'l-Abbas-ı Süreyc	71 ^b , 72 ^a	92	198
187	Ebu'-Abbas-ı Hamza b. Muhammed	72 ^a	92	198, 199
188	Hüseyin-i Mansur el-Hallâc el-Beyzavi	72 ^a -73 ^a	92-94	199-202
189	Abdülmelik-i İskâf	73 ^a	94	202, 203
190	İbrahim b. Fâtik/Ahmed b. Fâtik	73 ^a -74 ^b	94, 95	203-205
191	Fâris b. İsa el-Bağdadi	74 ^b , 75 ^a	95	205, 206
192	Ahmed b. Hüseyin b. Mansûr el-Hallâc	75 ^a	95, 96	206
193	Ebu Mansûr-ı Kâvkülâh	75 ^a	96	206, 207
194	Ebu Amr-ı Dımaşki	75 ^a , 75 ^b	96	207
195	Muhammed b. Hamid et-Tirmizi	75 ^b	96, 97	207, 208
196	Abdullah b. Muhammed el-Harrâz	75 ^b , 76 ^a	97	208
197	Bennân b. Muhammed el-Hammâl	76 ^a -77 ^a	97, 98	208-210
198	İshak b. İbrahim el-Hammâl	77 ^a , 77 ^b	98, 99	210, 211
199	Bennân b. Abdullah	77 ^b	99	211
200	Şeyban b. Ali	77 ^b	99	211
201	Ebu'l-Hüseyin b. Muhammed el-Müzeyyin	77 ^b , 78 ^a	99, 100	211, 212
202	Ebu'l-Hasan es-Sâyig ed-Dineveri	78 ^a , 78 ^b	100	212, 213
203	Ebu Hasan es-Sabihi	78 ^b	101	213
204	Ebu'l-Hasan es-Suyûti	78 ^b , 79 ^a	101	213, 214
205	Ebu'l-Hasan b. Şa're	79 ^a	101	214
206	Ebu Hamid Zenci'l-Esved	79 ^a , 79 ^b	101, 102	214
207	İbrahim b. Davud el-Kassâr er-Rakki	79 ^b , 80 ^a	102	214-216
208	Ebu Cafer-i Haffâr	80 ^a , 80 ^b	102	216
209	Ebu Cafer-i Sümâni	80 ^b	103	216, 217
210	Eu Cafer-i Saydelâni	80 ^b , 81 ^a	103	217
211	Ebu Cafer-i Ahmed b. Hamdân b. Ali b. Mesân	81 ^a	103	217, 218
212	Ebu Cafer-i Fergâni	81 ^a , 81 ^b	104	218
213	Ebu Cafer-i Sâmani	81 ^b	104	218
214	Ebu Cafer-i Haddâd	81 ^b , 82 ^a	104, 105	218, 219
215	Ebu Cafer-i Muaz-ı Mısri	82 ^a	105	219, 220

Sıra	Suflerin Eserlerde Geçen Adları	<i>Nefehâtü'l-Üns</i>	<i>Nesâyimü'l-Mahabbe</i>	<i>Fütûhu'l-Mücâhidîn</i>
216	Ebu Abdillah el-Berki	82 ^a , 82 ^b	105	220
217	Ebu Cafer el-Meczûm	82 ^b -83 ^b	105-107	220-222
218	Ebu Cafer-i Dâmiğâni	83 ^b , 84 ^a	107	222, 223
219	Ebu'l-Hasan el-Verrâk	84 ^a	107	223
220	Ebu'l-Hasan ed-Derrâc	84 ^a	108	223
221	Bekir ed-Derrâc	84 ^a	108	223, 224
222	Ebu'l-Hasan-i Selâmi	84 ^a , 84 ^b	108	224
223	Ebu'l-Hüseyn-i Maliki	84 ^b	108	224
224	Ebu'l-Hüseyn-i Haşimi	91 ^b *	108	224
225	Ebu Bekr-i Vasiti	84 ^b , 85 ^a	109	224, 225
226	Ebu Bekr-i Zekkâk-ı Kebir	85 ^a	110	225
227	Ebu Bekr-i Zekkâk-ı Sagir	85 ^b	110	225, 226
228	Ebu Bekr-i Kettâni	85 ^b -86 ^a	110, 111	226, 227
229	Ebu Bekr-i Atâ Cuhf	86 ^a , 86 ^b	111, 112	227
230	Ebu Bekr-i Şikâk	86 ^b	112	227, 228
231	Ebu Bekr-i Şibli	86 ^b -88 ^a	112, 113	228-231
232	Ebu Bekr-i Yezdâniyâr Ermevi	88 ^a , 88 ^b	113, 114	231, 232
233	Ebu Bekr-i Saydelâni	88 ^b	114	232
234	Ebu Bekr el-Habbâz el-Bağdadi	88 ^b , 89 ^a	114	232, 233
235	Ebu Bekr b. İsa el-Mutavva'î	89 ^a	115	233
236	Ebu Bekr-i Tahirü'l-Ebheri	89 ^a , 89 ^b	115, 116	233, 234
237	Ebu Bekr b. Ebi Sa'dân	89 ^b	116	234, 235
238	Ebu Bekr-i Atûfi	89 ^b , 90 ^a	116	235
239	Ebu Bekr-i Sekkâk	90 ^a	116, 117	235
240	Ebu Bekr-i Sakkâ	90 ^a , 90 ^b	117	235, 236
241	Ebu Bekr-i Mısri	90 ^b	117, 118	236
242	Ebu Bekr-i Dakki	90 ^b , 91 ^a	118	236, 237
243	Ebu Bekr-i Tamistâni	91 ^a , 91 ^b	118, 119	237, 238
244	Ebu Bekr-i Ferrâ	91 ^b , 92 ^a	119	238, 239
245	Ebu Bekr-i Şibhi	92 ^a	119	239
246	Ebu Bekr-i Tarsûsi	92 ^a -93 ^a	119-121	239-241
247	Ebu Bekr-i Sûsi	93 ^a -94 ^a	121-123	241-243
248	Ebu Bekr-i Şekîr	94 ^a	123	243
249	Ebu Bekr-i Cevzeki	94 ^a , 94 ^b	123	243, 244
250	Ebu Bekr-i Razi	94 ^b	123, 124	244
251	Ebu Bekr-i Müfid	95 ^a	124	244
252	Ebu Bekr-i Kasri	95 ^a	124, 125	244, 245
253	Ebu Bekr-i Mevâzîni	95 ^a , 95 ^b	125	245
254	Ebu Bekr-i Eşnâni	95 ^b	125	245, 246
255	Ebu Bekr-i Megâzili	95 ^b	125, 126	246
256	Ebu Bekr-i Katî'i	95 ^b	126	246
257	Ebu Bekr-i Hemedâni	95 ^b , 96 ^a	126	246

* Bkz. Nureddin Abdurrahman b. Ahmed el-Câmi, *Nefahâtü'l-Üns min Hazarâti'l-Kuds*, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Bel_Yz_K_1140, 91^b.

Sıra	Suflerin Eserlerde Geçen Adları	<i>Nefehâtü'l-Üns</i>	<i>Nesâyimü'l-Mahabbe</i>	<i>Fütûhu'l-Mücâhidîn</i>
258	Ebu Bekr-i Kefşiri	96 ^a	126, 127	246, 247
259	Ebu Bekr b. Davud ed-Dineveri	96 ^a	127	247
260	Ebu Aliyy-i Rûdbâri	96 ^a -97 ^b	127, 128	247-249
261	Ebu Ali es-Sakafî	97 ^b	128, 129	249, 250
262	Ebu Ali el-Kâtib el-Mısrî	97 ^b , 98 ^a	129	250
263	Ebu Aliyy-i Meştûli	98 ^a , 98 ^b	129, 130	250-252
264	Ebu Aliyy-i Razi	98 ^b	130	252
265	Ebu Aliyy-i Hayran	98 ^b , 99 ^a	130	252
267	Ebu Ali Sircâni	99 ^a	130, 131	252
268	Abdullah b. Muhammed el-ma'ruf bi-Mürta'ış	99 ^a -100 ^a	131, 132	252-254
269	Abdullah b. Muhammed b. Menâzil	100 ^a	132	254
270	Abdullah-ı Haddâd-ı Razi	100 ^a , 100 ^b	132	254
271	Abdullah b. İsâm el-Makdisi	100 ^b	132, 133	255
272	Abdullah-ı Nebezâni	100 ^b	133	255
273	Ebu'l-Hayr-ı Tinâti'l-Akta'	100 ^b -103 ^b	133, 134	255-260
274	Ebu'l-Hayr-ı Habeşi	103 ^b , 104 ^a	135	260, 261
275	Ebu'l-Hayr-ı Askalâni	104 ^a	135	261
276	Ebu'l-Hayr-ı Hamsi	104 ^a	135	261
277	İbrahim b. Şeyban el-Kirmânşâhi el-Karmisi	104 ^a , 104 ^b	135, 136	261
278	Ebu Yezid-i Mergazi-i Horasani	104 ^b	136	261
279	İbrahim b. Ahmed b. Müvellid es-Sufi	104 ^b	136, 137	261, 262
280	İbrahim-i Cili	104 ^b , 105 ^a	137	262, 263
281	İbrahim-i Dihistani	105 ^a	137	263
282	İbrahim-i Merginâni	105 ^a	137	263
283	İbrahim-i Nâzeviyye	105 ^a	137, 138	263
284	Muzaffer Kirmanşahi	105 ^a , 105 ^b	138	263, 264
285	Ebu'l-Hüseyn b. Bennân	105 ^b	138	264
286	Ebu'l-Hüseyn b. Hinde'l-Farisi	105 ^b , 106 ^a	138, 139	264, 265
287	Ebu'l-Edyân	106 ^a , 106 ^b	139	265, 266
288	Ebu Cafer-i Muhammed b. Ali en-Nesevi el-mar'uf bi-Muhammed-i Galtân	106 ^b	139, 140	266
289	Ebu'l-Said el-A'râbi	106 ^b , 107 ^a	140	266, 267
290	Ebu Amr-ı Züccâci	107 ^a , 107 ^b	140, 141	267, 268
291	İbrahim b. Yusuf b. Muhammed ez-Züccâci	107 ^b	141	268
292	Cafer b. Muhammed b. Nusayr el-Huldi	107 ^b -108 ^b	141	268, 269
293	Ebu'l-Hasan es-Sufi el-Kuşenci	108 ^b , 109 ^a	141, 142	269, 270
294	Bindâr b. Hüseyn b. Muhammed b. Mühelleb eş-Şirazi	109 ^a , 109 ^b	142	270, 271
295	Ebu Amr b. Nüceyd	109 ^b , 110 ^a	142, 143	271, 272

Sıra	Suflerin Eserlerde Geçen Adları	Nefehâtü'l-Üns	Nesâyimü'l-Mahabbe	Fütûhu'l-Mücâhidîn
296	Abdullah b. Muhammed b. Abdurrahman er-Razi eş-Şa'râni	110 ^a	143	272
297	Ebu'l-Hüseyn-i Sirevâni	110 ^a	143	272
298	Ebu'l-Hüseyn el-Karâfi	110 ^a , 110 ^b	143, 144	272, 273
299	Ebu Süleyman-ı Nili	110 ^b	144	273
300	Ebu Süleyman-ı Havvâs-ı Mağ-ribi	110 ^b	144	273, 274
301	Ebu'l-Kasım Nasrâbâdi	110 ^b , 111 ^a	145	274
302	Ebu Bekr-i Razi	111 ^a , 111 ^b	145	274, 275
303	Ebu Bekr-i Fâlizbân	111 ^b	146	275
304	Ebu'l-Hüseyn el-Husri	111 ^b , 112 ^a	146, 147	275, 276
305	Ebu'l-Hüseyn-i Sem'un	112 ^a , 112 ^b	147	276, 277
306	Ebu Nasr-ı Habbâz ve Ebu'l-Hasan-i Sühân Ajen	112 ^b , 113 ^a	147, 148	277, 278
307	Ahmed-i Harrani	113 ^a	148	278
308	Cühm-i Rakki	113 ^a	148	278
309	Ebu'l-Hasan el-Urmevi	113 ^a	148	278
310	Ebu Abdillah b. Hafif eş-Şirazi	113 ^a -114 ^a	148, 149	278-280
311	Ebu'l-Hayr-ı Maliki	114 ^a , 114 ^b	149	280, 281
312	Ebu Bekr eş-Şa'râni	114 ^b , 115 ^a	150	281
313	Ebu Muhammed el-Atâ'idi	115 ^a	150	281
314	Cafer el-Hazzâ	115 ^a , 115 ^b	150, 151	281, 282
315	Hişâm b. Abdân	115 ^b , 116 ^a	151	282, 283
316	Ebu Muharriz	116 ^a , 116 ^b	152	283, 284
317	Abdürrahim İstahri	116 ^b -117 ^b	152, 153	284-286
318	Mü'mil el-Hassas	117 ^b -118 ^b	153, 154	286, 287
319	Ali b. Şeleviyye	118 ^b	154	287, 288
320	Ebu Bekr el-İskâf	118 ^b , 119 ^a	155	288
321	Ebu'd-Dahhâk	119 ^a	155	288, 289
322	Ebu Muhammed el-Haffâf	119 ^a , 119 ^b	155	289, 290
323	Hüseyn b. Hameviyye ve sâhibuhu Ebu Cafer el-Harrâz el-İstahri	119 ^b , 120 ^a	155, 156	290
324	Abdullah el-Kassâr	120 ^a , 120 ^b	156, 157	290, 291
325	İbrahim el-Mütevekkil	120 ^b , 121 ^a	157	291, 292
326	Ebu Talib-i Hazrec b. Ali	121 ^a -122 ^a	157, 158	292-294
327	Ebu Aliyy-i Vârci	122 ^a , 122 ^b	158	294
328	Ebu'l-Fazl-ı Cafer el-Ca'di	122 ^b	159	294
329	Ebu'l-Kasım Kasri	122 ^b , 123 ^a	159	294-296
330	Abdülaziz Buhrani	123 ^a , 123 ^b	159, 160	296
331	Ebu'l-Hasan-i Hakîmi	123 ^b	160	296, 297
332	Ebu Ali Hüseyn b. Muhammed el-Ekkâr	123 ^b , 124 ^a	160	297
333	Ebu İshak-ı İbrahim b. Şehriyar-ı Kârzûni	124 ^a , 124 ^b	160, 161	297, 298

Sıra	Suflerin Eserlerde Geçen Adları	Nefehâtü'l-Üns	Nesâyimü'l-Mahabbe	Fütûhu'l-Mücâhidîn
334	Ruzbihân-ı Bakli	124 ^b -125 ^b	161-163	298-300
335	Ebu'l-Hasan-i Kerdüye	125 ^b , 126 ^a	163	300, 301
336	Abdullah-ı Belyâni	126 ^a -128 ^a	163, 164	301-305
337	Cemaleddin Muhammed Bak-lincâr	128 ^a , 128 ^b	164, 165	305, 306
338	Musa b. İmran Cîrefti	128 ^b	165	306
339	Hace Ali b. Hasan Kirmani	128 ^b , 129 ^a	165, 166	306
340	Mîre-i Nişaburi	129 ^a	166	306, 307
341	Ebu Abdillâh et-Terûgîdi	129 ^a , 129 ^b	166	307, 308
342	Ebu Abdillâh-ı Rudbâri	129 ^b , 130 ^a	166, 167	308
343	Ebu Abdillâh-ı Mânûk	130 ^a	167	308, 309
344	Ebu Abdillâh-ı Dûni	130 ^a , 130 ^b	167, 168	309
345	Ebu Abdillâh-ı Mevlâ	130 ^b	168	309, 310
346	Ebu Abdillâh-ı Mukri	130 ^b , 131 ^a	168, 169	310
347	Ebu'l-Kasım el-Mukri	131 ^a , 131 ^b	169	310, 311
348	Ebu Muhammed er-Râsibi	131 ^b	169	311
349	Ebu Abdillâh-ı Dîneveri	131 ^b , 132 ^a	170	311-313
350	Ebu'l-Hüseyn es- Sîrevânî	132 ^a -133 ^a	170, 171	313, 314
351	Ebu'l-Hüseyn b. Cehzam	133 ^a , 133 ^b	171, 172	314, 315
352	Ebu'l-Hüseyn-i Tarzi	133 ^b	172	315
353	Ebu'l-Hüseyn Serki	133 ^b , 134 ^a	172, 173	315, 316
354	Muhammed Sâhiri	134 ^a , 134 ^b	173	316, 317
355	Ahmed-i Cüvâlger	134 ^b	173	317
356	Ebu'l-Hüseyn-i Haddâd-ı Herevi	134 ^b , 135 ^a	173, 174	317, 318
357	Ebu'l-Muzaffer-i Tirmizi	135 ^a	174	318
358	Emirçe-i Sîfâlfürûş	135 ^a , 135 ^b	174, 175	318, 319
359	Şerif Hamza-i Ukayli	135 ^b , 136 ^a	175, 176	319, 320
360	Arif-i Ayyâr	136 ^a	176	320
361	Ebu'l-Hüseyn-i Sâlbi b. İbrahim	136 ^a , 136 ^b	176	320
362	İmrân-ı Selsi	136 ^b , 137 ^a	176, 177	320, 321
363	Ebu'l-Hüseyn-i Mervi'r-rûdi	137 ^a	177	321, 322
364	Ebu Hâmid-i Dostân	137 ^a -138 ^a	178	322, 323
365	Bâb-ı Fergani	138 ^a	178, 179	323
366	Ebu Mansur b. Ahmed el-İsfahani	138 ^a , 138 ^b	179	323, 324
367	Ebu Nasr-ı Serrâc	138 ^b	179, 180	324
368	Ebu'l-Fazl b. Ebu'l-Hasan es-Serahsi	138 ^b -139 ^b	180	324-326
369	Hâlû-yı Nişaburi	139 ^b	181	326, 327
370	Ebu'l-Abbâs el-Kassâb el-Âmili	139 ^b -141 ^a	181, 182	327-329
371	Ahmed-i Nasr	141 ^a , 141 ^b	183	329, 330
372	Ebu Aliyy-i Siyah	141 ^b , 142 ^a	183, 184	330, 331
373	Ebu Aliyy-i Dekkâk	142 ^a -143 ^a	184, 185	331-334
374	Ebu Ali eş-Şebevî el-Mervezi	143 ^a -144 ^a	185, 186	334, 335
376	Ebu'l-Kasım Bîşr-i Yasin	144 ^b , 145 ^a	186, 187	335, 336
377	Lokman-ı Serahsi	144 ^a , 144 ^b	187, 188	336, 337

Sıra	Suflerin Eserlerde Geçen Adları	Nefehâtü'l-Üns	Nesâyimü'l-Mahabbe	Fütûhu'l-Mücâhidîn
378	Muhammed Kassab-ı Âmili	145 ^a , 145 ^b	188, 189	337
379	Ebu'l-Hasan Harakâni	145 ^b , 146 ^a	189, 190	337-339
380	Ebu Abdillah ed-Dâsitâni	146 ^a , 146 ^b	190	339
381	Ebu Said b. Ebu'l-Hayr	146 ^b -150 ^a	191-193	339-347
382	Ebu'l-Kasım Gûrgâni	150 ^a , 150 ^b	193, 194	347, 348
383	Hace Muzaffer b. Ahmed b. Hamdân	150 ^b , 151 ^a	194	348
384	Maşûk-ı Tûsi	151 ^a , 151 ^b	194, 195	348, 349
385	Emir Aliyy-i Abû	151 ^b , 152 ^a	195	349, 350
386	Ebu Abdirrahman es-Sülemi en-Nişaburi	152 ^a , 152 ^b	195, 196	350-352
387	Hüseyin b. Muhammed b. Musa es-Sülemi	152 ^b , 153 ^a	196	352
388	Ebu Sehl es-Sa'lûki	153 ^a	196, 197	352, 353
389	Ebu'l-Kasım Kuşeyri	153 ^a , 153 ^b	197	353, 354
390	Ebu'l-Abbas-ı Şakkâni	153 ^b , 154 ^a	197, 198	354, 355
391	Ebu'l-Fazl Muhammed b. Hasen el-Hatli	154 ^a , 154 ^b	198, 199	355, 356
392	Ali b. Osman b. Ebi Ali el-Celâbi el-Gaznevi	154 ^b , 155 ^a	199	356
393	Hace Ahmed-i Hammâdi Serahsi	155 ^a , 155 ^b	199, 200	356, 357
394	Edib-i Kemendi	155 ^b	200	357
395	Ebu'l-Hasan-i Mesnâ	155 ^b , 156 ^a	200, 201	357, 358
396	Ahmed-i Neccâr Esterâbâdi	156 ^a	201	358
397	Ebu Zûr'a-i Razi	156 ^a , 156 ^b	201	358
398	Ebu Zûr'a-i Erdebili	156 ^b , 157 ^a	201, 202	358, 359
399	Ebu Abdillah el-müştehir bi-Bâlûni	157 ^a	202	359
400	Ebu Abdillah-ı Bakû	157 ^a -158 ^a	202, 203	359-361
401	Mümin-i Şirazi	158 ^a , 158 ^b	203	361
402	Ebu İshak-ı Şami	158 ^b	203, 204	361, 362
403	Hoca Ebu Ahmed-i Abdâl-ı Çeşti	158 ^b , 159 ^a	204	362, 363
404	Hoca Muhammed b. Ebi Ahmed el-Çeşti	159 ^a , 159 ^b	205	363
405	Hoca Yusuf b. Muhammed b. Sem'an	159 ^b -160 ^b	205, 206	363, 364
406	Hoca Mevdûd-ı Çeşti	160 ^b -162 ^b	206, 207	364-368
407	Hoca Ahmed b. Mevdud b. Yusuf el-Çeşti	162 ^b , 163 ^a	207	368
408	Ebu'l-Velid Ahmed b. Ebi'r-Recâ	163 ^a , 163 ^b	207, 208	368, 369
409	Ebu İsmail Abdullah b. Ebi Mansur Muhammed el-Ensari el-Herevi	163 ^b -165 ^b	208-210	369-372

Sıra	Suflerin Eserlerde Geçen Adları	Nefehâtü'l-Üns	Nesâyimü'l-Mahabbe	Fütûhu'l-Müçâhidîn
410	Hoca Yahya b. Ammâr eş-Şeybâni	165 ^b -166 ^b	210, 211	372-374
411	Ebu Abdillâh-ı Tâki	166 ^b -167 ^b	211	374, 375
412	Ebu'l-Hasan Bîşr-i Senceri	167 ^b	212	375, 376
413	Kâkâ Ebu'l-Kasr-ı Büsti	167 ^b	212	376
414	Kâkâ Ahmed-i Sünbül ve biraderi Hürçe	167 ^b	212	376
415	Ebu Mansur Muhammed el-Ensari	167 ^b , 168 ^a	212, 213	376, 377
416	Ebu Mansur-ı Suhte	168 ^a	213	377
417	Ahmed-i Çeşti ve biraderi Hoca İsmail Çeşti	168 ^a -169 ^a	213, 214	377, 378
418	Ebu Hafs-ı Gavurdani	168 ^b , 169 ^a	-	378, 379
419	Ahmed-i Hacı	169 ^a , 169 ^b	214	379
420	Ebu Seleme-i Bâverdi	169 ^b	214	379
421	Ebu Aliyy-i Keyyâli	169 ^b	214	379
422	Ebu Aliyy-i Zerger	169 ^b	214	379
423	Ebu Ali Püteger	169 ^b	214	379
424	Ebu Nasr-ı Kabbâni	169 ^b , 170 ^a	215	379, 380
425	İsmail Nasrâbâdi	170 ^a	215	380
426	Ebu Mansur-ı Kârûz	170 ^a	215	380
427	İsmail Debbâs-ı Cirefti	170 ^a	215	380
428	Ebu Said-i Muallim	170 ^a	215	380
429	Muhammed Ebu'l-Hafs-ı Kürti	170 ^a	215, 216	380
430	Şeyh 'Amû	170 ^a , 170 ^b	216	380, 381
431	Ahmed-i Kûfâni	170 ^b	216	381
432	Ebu'l-Hasan-ı Neccâr	170 ^b -173 ^b	216, 217	381-386
433	Ebu'l-Leys-i Kuşenci	173 ^b , 174 ^a	217	386, 387
434	Muhammed b. Abdillâh-ı Kâzur-ı Herevi	174 ^a -174 ^b	217	387
435	Kurbenc	174 ^b	218	387
436	Hoca Hayrçe	174 ^b , 175 ^a	218, 219	387, 388
437	Ebu Abdillâh Ahmed b. Abdirrahman b. Nasr el-Mâlini	175 ^a , 175 ^b	219	388, 389
438	Ebu Nasr b. Ebu Cafer b. Ebî İshak el-Herevi el-Hanâcebâdi	175 ^b , 176 ^a	219, 220	389
439	Sultan Mecdeddin-i Talibe	176 ^a , 176 ^b	220, 221	389, 390
440	Ebu Abdillâh-ı Muhtar b. Ahmed el-Herevi	176 ^b , 177 ^a	221, 222	390, 391
441	Ebu Zer-i Büzcâni	177 ^a	222	391, 392
442	Şeyhülislam Ahmed en-Namiki el-Câmi	177 ^a -182 ^b	222-225	392-400
443	Ebu Tahir-i Kürd	182 ^b -183 ^b	225, 226	400-402
444	Ebu Aliyy-i Fârmedi	183 ^b -184 ^b	226, 227	402-404
445	Ebu Bekr b. Abdillâh et-Tûsi en-Nessâc	184 ^b , 185 ^a	227, 228	404

Sıra	Suflerin Eserlerde Geçen Adları	Nefehâtü'l-Üns	Nesâyimü'l-Mahabbe	Fütûhu'l-Mücâhidîn
446	Muhammed b. Muhammed el-Gazzâli	185 ^a -187 ^b	228, 229	404-408
447	Ahmed-i Gazzâli	187 ^b , 188 ^a	230	408, 409
448	Hoca Yusuf-ı Hemedâni	188 ^a -189 ^b	230-232	409-411
449	Hoca Abdülhalık-ı Gücdüvâni	189 ^b -190 ^b	232, 233	411-413
450	Hoca Arif-i Rivkerdi	190 ^b	233, 234	413
451	Hoca Mahmud-ı Encir Fagnevi	190 ^b	234	413
452	Hoca Aliyy-i Râmeyteni	190 ^b , 191 ^a	234	413, 414
453	Hoca Muhammed Baba Semmâsi	191 ^a , 191 ^b	235, 236	414, 415
454	Seyyid Emir Külâl	191 ^b -192 ^b	236, 237	415, 416
455	Kusem Şeyh	192 ^b , 193 ^a	237, 238	416, 417
456	Halil Ata	193 ^a , 193 ^b	238, 239	417, 418
457	Hoca Bahaeddin Nakşibend	193 ^b -195 ^b	239-243	418-428
458	Hoca Alaeddin-i Attar	195 ^b -197 ^b	243, 244	428-431
459	Hoca Muhammed Parsa	197 ^b -199 ^b	244-248	431-435
460	Hoca Ebu Nasr-ı Parsa	199 ^b , 200 ^a	248, 249	435
461	Hoca Hasen-i Attar	200 ^a , 200 ^b	249, 250	435, 436
462	Mevlana Yakub-ı Çerhi	200 ^b -201 ^b	250, 251	436-438
463	Hoca Alaeddin-i Gücdüvâni	201 ^b	251, 252	438
464	Mevlana Nizâmeddin-i Hâmûş	201 ^b -203 ^a	252, 253	438-441
465	Hoca Abdullah İmam-ı Isfahani	203 ^a , 203 ^b	253, 254	441, 442
466	Mevlana Sadeddin-i Kaşgari	203 ^b -205 ^a	254-256	442-444
467	Hoca Ubeydullah el-Ahrar	205 ^a -209 ^a	256-261	444-455
468	Mevlana Kasım	-	258, 259	-
469	Mevlana Câmî	-	-	455, 458
470	Hocaga	-	-	458
471	Hoca Muhammed Yahya	-	-	458
472	Hoca Abdülhalık	-	-	458, 459
473	Monlazade Etrâri	-	-	459
474	Monla Muhammed Bedahşi	-	-	459, 460
475	Şeyh İlahi	-	-	460-465
476	Emir Seyyid el-Buhari	-	-	465-470
477	Ebu'l-Hasan-i Besti	209 ^a	259	470, 471
478	Hasan-i Sekkâk	209 ^a	259	471
479	Muhammed b. Hameviyye el-Cüveyni	209 ^a , 209 ^b	259, 260	471
480	Aynu'l-Kuzzât-ı Hemedâni	209 ^b -210 ^b	260, 261	471-473
481	Berke-i Hemedâni	210 ^b	261	473
482	Şeyh Fetha	210 ^b	261	473
483	Ziyaeddin Ebu'n-Necib-i Abdü-kadir es-Sühreverdi	210 ^b , 211 ^a	262	473, 474
484	Şeyh Ammâr-ı Yâsir	211 ^a , 211 ^b	262, 263	474, 475
485	Rûzbihân-ı Kebir	211 ^b	263	475
486	İsmail Kasri	211 ^b	263	475
487	Necmeddin Kübra	211 ^b -215 ^a	263-268	475-480

Sıra	Suflerin Eserlerde Geçen Adları	<i>Nefehâtü'l-Üns</i>	<i>Nesâyimü'l-Mahabbe</i>	<i>Fütûhu'l-Mücâhidîn</i>
488	Mecdeddin Bağdadi	215 ^a -217 ^a	268, 269	480-485
489	Sadeddin Hamevi	217 ^a -218 ^a	269, 270	485-497
490	Seyfeddin Bahurzi	218 ^a -219 ^a	270-272	487, 488
491	Aynüzzaman Cemaledin Gili	219 ^a , 219 ^b	272, 273	488, 489
492	Baba Kemal-i Cendi	219 ^b , 220 ^a	273, 274	489, 490
493	Hoca Ebu'l-Vefa Harezmi	220 ^a	274	490, 491
494	Pehlevân Mahmud-ı Pakka-yâr	-	275, 276	-
495	Necmeddin Râzi el-maruf bi-Necmeddin Dâye	220 ^a , 220 ^b	276, 277	491, 492
496	Radiyaheddin Ali Lâlâ el-Gaznevi	220 ^b -221 ^b	277-279	492-494
497	Cemâleddin Ahmed-i Cürfâni	221 ^b , 222 ^a	279, 280	494, 495
498	Nureddin Abdurrahman İsfârâ'înî el-Kesreki	222 ^a , 222 ^b	280	495, 496
499	Rükneddin Alaüddevle Ahmed b. Muhammed el-Beyâbânki	222 ^b -225 ^a	280-283	496-500
500	Ahi Ali Mısri	225 ^a , 225 ^b	283, 284	500, 501
501	Necmeddin Muhammed b. Muhammed el-Erkani	225 ^b	284	501
502	Ahi Muhammed Dihistani	225 ^b -226 ^b	285, 286	501-503
503	Takiyeddin Ali ed-Düsti es-Simnâni	226 ^b , 227 ^a	287	503, 504
504	Emir Seyyid Ali b. Şehâb b. Muhammed el-Hemedâni	227 ^a	287, 288	504
505	Şeyh Abdullah-ı Gürcistani	227 ^a , 227 ^b	288, 289	504, 505
506	Baba Muhammed-i Tûsi	227 ^b , 228 ^a	289	505
507	Ahi Ali Kutluk Şah	228 ^a	289	505
508	Hafız Bahaeddin Ömer-i Ebredîhi	228 ^a -229 ^b	289, 290	505-508
509	Hace Abdurrahman-ı Gevhâreger	-	290-292	-
510	Mevlana Fahreddin Lûristani	229 ^b -230 ^b	292, 293	508, 509
511	Şah Ali Ferahi	230 ^b -231 ^a	293, 294	509, 510
512	Muhammed Şah-ı Ferahi	231 ^a	294	510
513	Bahaeddin-i Ömer	231 ^a -232 ^a	294, 295	510-512
514	Mevlana Şemseddin Muhammed Esed	232 ^a , 232 ^b	295, 296	512, 513
515	Bahaeddin Veled	232 ^b -233 ^b	296, 297	513-515
516	Seyyid Burhaneddin Muhakkik	233 ^b	297, 298	515, 516
517	Mevlana Celâleddin Muhammed el-Belhi er-Rûmi	233 ^b -236 ^a	298-302	516-520
518	Mevlana Şemseddin Muhammed b. Ali b. Melikdâd et-Tebrizi	236 ^a -238 ^a	302-304	520-523
519	Selahaddin-i Firidûn el-Konevi el-maruf bi-Zerkûb	238 ^a	304, 305	523

Sıra	Suflerin Eserlerde Geçen Adları	<i>Nefehâtü'l-Üns</i>	<i>Nesâyimü'l-Mahabbe</i>	<i>Fütûhu'l-Mücâhidîn</i>
520	Hüsameddin Hasan b. Muhammed b. Hasan b. Ahi Türk	238 ^a -239 ^a	305-307	523-525
521	Sultan Veled	239 ^a -240 ^a	307-309	525-527
522	Şehabeddin Sühreverdi	240 ^a , 240 ^b	309	527, 528
523	Necibeddin Ali b. Buzgaş eş-Şirazi	240 ^b -241 ^b	310, 311	528, 529
524	Zahireddin Abdurrahman b. Ali b. Buzgaş	241 ^b	311, 312	529, 530
525	Muhammed-i Yemeni	241 ^b -243 ^a	312, 313	530-532
526	İbrahim Meczip	243 ^a , 243 ^b	313	532, 533
527	Cemâleddin-i Lori	243 ^b , 244 ^a	313, 314	533, 534
528	Şemseddin Safi	244 ^a , 244 ^b	314	534
529	Nureddin Abdüssamed-i Natnazi	244 ^b	314	534, 535
530	İzzeddin Mahmud el-Kâşi	244 ^b , 245 ^a	315	535-537
531	Kemâleddin Abdürrezzak-ı Kâşi	245 ^b -250 ^b	315, 316	537-547
532	Nureddin Abdurrahman el-Mısri	250 ^b	316, 317	547
533	Zeynüddin Ebu Bekr el-Hafi	250 ^b -252 ^a	317, 318	547-550
534	Abdüllatif el-Makdisi	-	-	550-552
535	Abdül Mu'ti	-	-	552, 553
536	Abdürrahim Merzifoni	-	-	553-555
537	Taceddin İbrahim el-Karamani	-	-	555, 556
538	Hacı Halife el-Kastamoni	-	-	556-558
539	Vefa el-Konevi	-	-	559-562
540	Rüstem Halife-i Burusevi	-	-	562, 563
541	Emir Kıvamüddin Sincani	252 ^a -253 ^a	318, 319	563-565
542	Hoca Şemseddin Muhammed el-Kûsi	253 ^a , 253 ^b	319, 320	565, 566
543	Mevlana Zeyneddin Ebû Bekr-i Tâybâdi	253 ^b -255 ^a	320-322	566-569
544	Mevlana Celâleddin Mahmud Zahid-i Mürgabi	255 ^a	322	569
545	Mevlana Celâleddin Ebu Yezid-i Pürâni	255 ^a -256 ^a	322, 323	569-571
546	Mevlana Zahireddin- Halveti	256 ^a , 256 ^b	323, 324	571, 572
547	Sadreddin el-Hayavi eş-Şirazi	-	-	572, 573
548	Pir İlyas-ı Amasiyyevi	-	-	573
549	Zekeriyya-yı Halveti	-	-	573
550	Abdurrahman Çelebi	-	-	573, 574
551	Seyyid Yahya eş-Şirvâni	-	-	574, 575
552	Pir Şükrullah Halveti	-	-	575, 576
553	Dede Ömer er-Rüşeni	-	-	576
554	Mevlana Ali el-Halveti	-	-	576, 577
555	Mevlana Habib-i Ömer el-Halveti el-Karamani	-	-	577-579

Sıra	Suflerin Eserlerde Geçen Adları	Nefehâtü'l-Üns	Nesâyimü'l-Mahabbe	Fütûhu'l-Mücâhidîn
556	Çelebi Halife el-Karamani	-	-	579-583
557	Bahaeddin Zekeriyya Mültâni	256 ^b , 257 ^a	324	583
558	Nizameddin Halid-i Dehlevi (Nizameddin-i Evliya)	257 ^a , 257 ^b	325, 326	583-585
559	Ferid Şekker-genc	-	326, 327	-
560	Mevlana Fahrüddin-i Zahid	-	327	-
561	Alaüddin-i Kirmani	-	327, 328	-
562	Hace İmâd-ı Halec	-	328	-
563	Hace Mahmud-ı Müydüz	-	329	-
564	Emir Alim-i Devâlici	-	329, 330	-
565	Kadı Seferüddin-i Büheyrâ	-	330	-
566	Kadı Safiyyüddin-i Büheyrâ	-	330, 331	-
567	Emir Şerefüddin-i Eşref	-	331	-
568	Kadı Reis	-	331	-
569	Mevlana Raziyyüddin Nebi	-	331, 332	-
570	Mevlana Mecdüddin Hacı	-	332	-
571	Hace Rahat	-	332	-
572	Mevlana Reşidüddin-i Na'zi	-	332, 333	-
573	Hace Ebu Bekr-i Cam	-	333	-
574	Ziyaüddin-i Rumi	-	333, 334	-
575	Necibüddin-i Mütevekkil	-	334	-
576	Kırk Abdal	-	334	-
577	Mevlana Kerimüddin-i Mev'idi	-	334, 335	-
578	Muhyiddin Ali-i Çiştî	-	335	-
579	Derviş Beşir	-	335	-
580	Mevlana Sarrac Hafız	-	335, 336	-
581	Seyyid Cemal-i Surh	-	336	-
582	Hacı Kerimüddin-i Nimgür	-	336	-
583	Mevlana Hüsamüddin-i Galbek	-	337	-
584	Mir-i Büzürg ve Mir Hord el-marur bi-Sâdât-ı Nûh'ka	-	337	-
585	Mevlana Kemalüddin-i Zahid	-	337, 338	-
586	Reşn Evliya	-	338	-
587	Mahmud-ı Bihâri	-	338	-
588	Ebu Bekr-i Tûsi ve Melikyâr-ı Perrân	-	339	-
589	Mevlana Nizamüddin-i Kelami	-	339	-
590	Şeyh Mücîr	-	339, 340	-
591	Kutbuddin Bahtiyar-ı Kâki	-	340	-
592	Kadı Hamidüddin-i Nâgûri	-	341, 342	-
593	Melik Nasirüddin Mahmud	-	342	-
594	Şeyh Şâdi	-	342	-
595	Abdullah es-Savma'î	257 ^b , 258 ^a	342, 343	585
596	Muhyiddin Abdülkadir Cili (Geylani)	258 ^a -259 ^b	343, 344	585-587
597	Hammâd-ı Debbâs	259 ^b -260 ^b	344-346	587-589

Sıra	Suflerin Eserlerde Geçen Adları	Nefehâtü'l-Üns	Nesâyimü'l-Mahabbe	Fütûhu'l-Mücâhidîn
598	Sadaka-i Bağdadi	260 ^b , 261 ^a	346, 347	589, 590
599	Seyfeddin Abdülvehhâb	261 ^a , 261 ^b	347	590, 591
600	Ebu Muhammed Abdurrahman et-Tafsuneci	261 ^b -262 ^b	347, 348	591-594
601	Ebu Ömer Sarifini	262 ^b -267 ^a	348, 349	594-601
602	Bekâ b. Battu	267 ^a -267 ^b	349	601, 602
603	Kadibü'l-Bân-ı Mûsîli	267 ^b -268 ^a	350	602, 603
604	Muhammed el-Avâni İbnü'l-Kâ'id	268 ^a , 268 ^b	351	603
605	Ebussuud b. eş-Şebl	268 ^b , 269 ^a	351, 352	603-605
606	Ebu Medyen el-Mağribi	269 ^a -270 ^b	352-354	605-607
607	Ebu'l-Abbas b. Ureyf es-Sanhâci el-Endülûsi	270 ^b , 271 ^a	354	607, 608
608	Ebu Rabî'i el-Kefif el-Mâlek	271 ^a , 271 ^b	354, 355	608, 609
609	Adiyy b. Misafir eş-Şâmi	271 ^b	355	609, 610
610	Seyyid Ahmed b. Ebi'l-Hasan er-Rufâ'i	271 ^b -273 ^a	356	610-612
611	Hayat b. Kays el-Harrani	273 ^a , 273 ^b	356, 357	612, 613
612	Şeyh Câgir	273 ^b	357	613
613	Ebu Abdillah Muhammed b. İbrahim el-Kureşi el-Haşimi	273 ^b , 274 ^a	357	613, 614
614	Ebu'l-Hasan Ali b. Hamid es-Saidi	274 ^a , 274 ^b	358	614, 615
615	Ebu İshak b. Zarif	274 ^b	358	615
616	İbnü'l-Farız el-Hamevi	274 ^b -277 ^b	358-360	615-621
617	İbrahim b. Mi'sâr el-Caberi	277 ^b , 278 ^a	360, 361	621
618	Muhyiddin Muhammed b. Ali İbnü'l-Arabi	278 ^a -283 ^a	361, 362	621-632
619	Sadreddin Muhammed b. İshak el-Konevi	283 ^a -284 ^a	362, 363	632-634
620	Müeyyededdin el-Cendi	284 ^a -285 ^a	364	634, 635
621	Sadeddin Fergani	285 ^a -286 ^a	364-366	635-638
622	Musa Sedrâni	286 ^a -287 ^b	366, 367	638-640
623	İsa Hettâr-ı Yemeni	287 ^b , 288 ^a	367	640
624	Ebu'l-Gays Cemil el-Yemeni	288 ^a , 288 ^b	367, 368	640-642
625	Ebu'l-Hasan-i Mağribi eş-Şâzili	288 ^b -290 ^b	369	642-645
626	Yasin el-Mağribi el-Haccâm el-Esved	290 ^b	370	645
627	Ebu'l-Abbas el-Mürsi	290 ^b , 291 ^a	370, 371	645-647
628	Şeyh Sa'd-ı Haddâd ve müridi ve Şeyh Cevher	291 ^a , 291 ^b	371	647
629	Ahmed b. Ca'd ve Şeyh Said	291 ^b , 292 ^a	371, 372	647, 648
630	Necmeddin Abdullah b. Muhammed el-İsfahani	292 ^a -293 ^a	372, 373	648-650
631	Hoca Kutbuddin Yahya-yı Câmî Nişaburi	293 ^a , 293 ^b	374	650, 651

Sıra	Suflerin Eserlerde Geçen Adları	Nefehâtü'l-Üns	Nesâyimü'l-Mahabbe	Fütûhu'l-Mücâhidîn
632	Mir Gıyas	-	375	-
633	Ebu Muhammed-i Abdullah el-Mercâni el-Mağribi	293 ^b	375, 376	651
634	Ebu Abdillah (İbni'l-Mutarrif el-Endelisi)	293 ^b , 294 ^a	376	651, 652
635	Süleyman-ı Türkmâni	294 ^a	376, 377	652
636	Ali Kürdi	294 ^a -295 ^a	377, 378	652, 653
637	Şeyh Müferrih	295 ^a , 295 ^b	378, 379	653, 654
638	Ebu'l-Abbâs-ı Demenhûri	295 ^b , 296 ^a	379, 380	654, 655
639	Şeyh Reyhan	296 ^a , 296 ^b	380	655, 656
640	Alaeddin el-Harezmi	296 ^b , 297 ^a	380, 381	656, 657
641	İmam Abdullah Yafî'î el-Yemeni	297 ^a , 297 ^b	381, 382	657, 658
642	Şehabeddin Sühreverdi el-Maktûl	297 ^b -298 ^b	382, 383	658, 659
643	Hace Ahmed Yesevi	-	383	-
644	Kutbuddin Haydar	-	383, 384	-
645	Hakim Ata	-	384	-
646	İsmail Ata	-	384	-
647	İshak Ata	-	385	-
648	Hace Bahauddin	-	385	-
649	Hace Bayezid	-	385	-
650	Hace Halil	-	385	-
651	Korkut Ata	-	385	-
652	Ali Ata	-	385	-
653	Kılıç Ata	-	386	-
654	Sadr Ata	-	386	-
655	Hubbi Hace	-	386	-
656	Yigit Ahmed	-	386	-
657	Kök Şeyh	-	386	-
658	Timurçi Ata	-	386	-
659	Zehhâd Han	-	387	-
660	Ebu'l-Hasan İşki	-	387	-
661	Mahmud Şeyhzade	-	387	-
662	Huday Kuli Şeyh	-	387	-
663	Muhammed Şeyh	-	387	-
664	İlyas Şeyh	-	388	-
665	Şeyhzade Ebu'l-Hasan	-	388	-
666	Şeyh Muhammed-i Sufi	-	388	-
667	Ebu Musa Şeyh	-	388	-
668	Şeyh Sultan-ı Sufi	-	388	-
669	Kişlig Ata	-	389	-
670	Ömer Ata	-	389	-
671	Seyyid Ata	-	389	-
672	Bâb-i mâ Hüseyin	-	389	-
673	Zengi Ata	-	389	-
674	Hasan Şeyh	-	390	-

Sıra	Sufilelerin Eserlerde Geçen Adları	Nefehâtü'l-Üns	Nesâyimü'l-Mahabbe	Fütûhu'l-Mücâhidîn
675	Yusuf Şeyh	-	390	-
676	Hacı Şeyh	-	390	-
677	Edib Ahmed	-	390, 391	-
678	Mevlana Kelân-ı Ziyaretgahi	-	391, 392	-
679	Mevlana Nizamüddin Ahmed	-	392	-
680	Baba Süngü	-	392	-
681	Ebu Mansur-ı Mâturîdi	-	392, 393	-
682	Burhanüddin-i Sagarçi	-	393	-
683	Seyyid Nimetullah	-	393	-
684	Cemal-i Nükâni	-	393, 394	-
685	Abdullah-ı Bernişâbâdi	-	394	-
686	Reşid-i Bidvâzi	-	394	-
687	Şah-ı Bidvâzi	-	394, 395	-
688	Şeyh San'an	-	395	-
689	Mir Kâriz	-	395	-
690	Şah-ı Ziyaretgahi	-	395, 396	-
691	Mevlana Muhammed Tebâdegâni	-	396-398	-
692	Hace Abdülaziz-i Câmî	-	398	-
693	Mevlana Alaüddin	-	398	-
694	Mevlana Ebu'l-Hayr	-	399	-
695	Mevlana Şihâbüddin	-	399	-
696	Mevlana Hacı	-	399	-
697	Mevlana Sa'duddin	-	399, 400	-
698	Mevlana Muhyi	-	400	-
699	Mukri Mahmud	-	400	-
700	Mevlana Vecihüddin	-	400, 401	-
701	Mevlana Muhammed-i Emin	-	401	-
702	Derviş Muhammed Bihre	-	401	-
703	Derviş Mansur	-	402	-
704	Derviş Hasan-ı Şehrâşüb	-	402	-
705	Derviş Muhammed-i Gâzergâhi	-	402, 403	-
706	Mevlana Muhammed-i Horasani	-	403	-
707	Derviş Seyyid Hasan	-	403, 404	-
708	Hace Evhad-ı Müstevfi	-	404	-
709	Baba Ali-i Hoşmerdân	-	404	-
710	Şeyh Nureddin Muhammed	-	404, 405	-
711	Mir Haydar-ı Fahrîbâyi	-	405	-
712	Mevlana Muhammed-i Arab	-	405	-
713	Sa'dullah-i Zengüle	-	405	-
714	Sadrüddin Revvâsi	-	405, 406	-
715	Mevlana Mirzeyn	-	406	-
716	Hace Muhammed-i Mehine	-	406	-
717	Hace Rüknüddin-i Mehine	-	406	-
718	Mevlana Tacuddin Ahmed-i Şiceni	-	407	-

Sıra	Suflerin Eserlerde Geçen Adları	Nefehâtü'l-Üns	Nesâyimü'l-Mahabbe	Fütûhu'l-Mücâhidîn
719	Hace Muhammed-i Çahû	-	407	-
720	Hace Mahmud-ı Ferenhodi	-	407, 408	-
721	Derviş Behlül	-	408	-
722	Hace Pir Ahmed-i Nakkâş	-	408	-
723	Şeyh Yahya	-	408	-
724	Mevlana Şemseddin Ma'dâbâdi	-	408, 409	-
725	Mir Müflisi	-	409	-
726	Baba Hâki	-	409, 410	-
727	Baba Hasan-i Kandehâri	-	410	-
728	Baba Kûki	-	410	-
729	Baba Ali-i Mest-i Nesâyi	-	410, 411	-
730	Baba Hoş Kildi	-	411	-
731	Seyyid Muhammed-i Medeni	-	411, 412	-
732	Baba Behlül	-	412	-
733	Baba Ali-i Pây-ı Hisâri	-	412	-
734	Baba Tilençi	-	412, 413	-
735	Baba Piri	-	413	-
736	Baba Hasan-ı Türk	-	413, 414	-
737	Baba Celil	-	414	-
738	Baba Şihâb	-	414	-
739	Baba Sarıg Pülâd	-	414	-
740	Şeyh İlyas	-	415	-
741	Mevlana Mir İmam	-	415	-
742	Mevlana Şerefüddin-i Yezdi	-	415	-
743	Mevlana Hümamüddin-i Kelâbâdi	-	416	-
744	Evhadüddin-i Hamid el-Kirmani	298 ^b -300 ^b	416, 417	659-663
745	Emir Seyyid Kasım Tebrizi	300 ^b -302 ^a	418, 419	663-666
746	Hakim Sena'i Gaznevi	302 ^a -303 ^b	419-421	666-668
747	Feridüddin-i Attar-ı Nişaburi	303 ^b -304 ^b	421-423	668-670
748	Şerefeddin Muslih b. Abdullah es-Sa'di eş-Şirazi	304 ^b	423, 424	670
749	Fahreddin b. İbrahim İraki	304 ^b -306 ^b	424-426	670-674
750	Emir Hüseyini	306 ^b , 307 ^a	426, 427	674, 675
751	Evhâd-ı İsfahani	307 ^a , 307 ^b	427, 428	675
752	Efdalüddin Bedile'l-Hakaik el-Hakani	307 ^b	429, 430	675, 676
753	Şeyh Nizami	307 ^b -308 ^b	430, 431	676, 677
754	Hüsrev-i Dehlevi	308 ^b , 309 ^a	431, 432	677, 678
755	Hasan-ı Dehlevi	309 ^a	432, 433	678, 679
756	Kemal Hocendi	309 ^a , 309 ^b	433, 434	679, 680
757	Mevlana Muhammed Şirîn Mağribi	309 ^b , 310 ^a	434, 435	680, 681
758	Seyyid Nâsır-ı Hüsrev	-	435	-
759	Şeyh Azeri	-	435, 436	-

Sıra	Sufilelerin Eserlerde Geçen Adları	Nefehâtü'l-Üns	Nesâyimü'l-Mahabbe	Fütûhu'l-Mücâhidîn
760	Mevlana Lütü	-	436	-
761	Mevlana Mukimi	-	436, 437	-
762	Mevlana Eşref	-	437	-
763	Seyyid Nesimi	-	437	-
764	İmadüddin Fakih	-	437, 438	-
765	Şemseddin Muhammed Hafız-ı Şirazi	310 ^a , 310 ^b	438, 439	681, 682
766	Şeyhülislam (Herevi) ve Mahdumu Nuruddin Abdurrahman Câmi	-	439-441	-
767	Ali b. Meymun el-Mağribi	-	-	686, 687
768	Hamid b. Musa el-Kayseri (Somuncu Baba)	-	-	683, 684
769	Hacı Bayram-ı Veli	-	-	684
770	Akşemseddin b. Hamza	-	-	684-688
771	İbrahim b. Sarraf Hüseyin (İbrahim Tennûri)	-	-	688-690
772	Aşık Paşa	-	-	690
773	Geyikli Baba	-	-	690, 691
774	Yazıcıoğulları Ahmed Çelebi ve Muhammed Çelebi	-	-	691
775	Yunus Emre	-	-	691
776	Hacı Bektaş-ı Veli	-	-	691, 692
777	Rabia-i Adeviyye	310 ^b , 311 ^a	441, 442	692
778	Lübâbetü'l-Müte'abbide	311 ^a	442	692, 693
779	Meryemü'l-Basariyye	311 ^a	442	693
780	Reyhane-i Vâlihe	311 ^a	442	693
781	Mu'âzetü'l-Adeviyye	311 ^a	442, 443	-
782	Ükîretü'l-Âbide	311 ^a , 311 ^b	443	693
783	Şevâne	311 ^b	443	693, 694
784	Kürdiyye	311 ^b	443, 444	694
785	Hafsa b. Sirin	311 ^b , 312 ^a	444	694
786	Rabia-i Şâmiyye	312 ^a	444, 445	694, 695
787	Hakîme-i Dimaşkiyye	312 ^a , 312 ^b	445	695
788	Ümmi Hasan	312 ^b	445	695
789	Fatîma-i Nişaburiyye	312 ^b , 313 ^a	445, 446	695, 696
790	Zeytûne	313 ^a	446	696, 697
791	Fatîmatü'l-Berda'iyye	313 ^a	446, 447	697
792	Ümmi Ali zevce-i Ahmed b. Hadraviyye	313 ^a , 313 ^b	447	697
793	Ümmü Muhammed vâlide-i Şeyh Abdullahi'l-Hafif	313 ^b	447	697, 698
794	Fâtîma b. Ebu Bekr el-Kettâni	313 ^b	448	698
795	Fidda	313 ^b , 314 ^a	448	698, 699
796	Telmîze-i Serî-i Sakati	314 ^a , 314 ^b	448	699
797	Tuhfe	314 ^b -316 ^b	448, 449	699-702

Sıra	Sufilerin Eserlerde Geçen Adları	<i>Nefehâtü'l-Üns</i>	<i>Nesâyimü'l-Mahabbe</i>	<i>Fütûhu'l-Mücâhidîn</i>
798	Ümme Muhammed	316 ^b	449	702, 703
799	Bibik Merviyye	316 ^b	449	703
800	Duhter-i Ka'b	316 ^b , 317 ^a	449, 450	703
801	Fatıma b. Müsennâ	317 ^a , 317 ^b	450	703, 704
802	Cariye-i Sevdâ	317 ^b	451	704, 705
803	İmre'et-i Mechule	317 ^b , 318 ^a	451, 452	705
804	Cariye-i Mechule	318 ^a	452	705, 706
805	İmre'et-i Mısriyye	318 ^a	452	706
806	İmre'et-i Mısriyye-i Uhrâ	318 ^a , 318 ^b	452	706
807	İmre'et-i Harezmiyye	318 ^b	452, 453	706
808	Cariye-i Habeşiyiye	318 ^b , 319 ^a	453, 454	706, 707
809	İmre'et-i İsfahaniyye	319 ^a	454	707
810	İmre'et-i Farisiyye	319 ^a , 319 ^b	454, 455	707, 708
811	Penbeçe-i Müneccime	-	455	-
812	Cariye Süleyme	-	-	708

Tabloda görüldüğü üzere bu üç eserde toplam 812 sufiden bahsedilmiştir. Bunların 36'si Lamiî'nin, 160'ı da Nevâî'nin ilavesidir. Câmî'nin bahsettiği sufiler, her iki eserde de mevcuttur. Her iki eserde de kişiler, Câmî'nin takip ettiği kronoloji ve muhit esaslı usule göre sıralanmıştır. Mesela Câmî, kronolojik sıraya göre Bahaeddin Veled'i anlattığı yerin devamında Hz. Mevlana, Şems-i Tebrizi, Selahaddin-i Zerkub, Hüsameddin Çelebi ve Sultan Veled gibi Mevleviliğin büyüklerinden bahsetmiştir. Nevâî ve Lamiî de kendi ilavelerini, kronoloji ve muhit bakımından uygun gördükleri yerlere yapmışlardır.

Nevâî'nin esere yaptığı ilaveler, kişilerin isimlerinden de anlaşılacağı üzere daha çok Orta Asya muhitindeki Türkleri ve Hintleri içermektedir. Nevâî'nin ilavelerinde dikkati çeken hususlardan biri Seyyid Nesimi'den bahsetmiş olmasıdır. Ehl-i sünnet inancına sahip sufilerden bahseden *Nesâyimü'l-Mahabbe*'de Nevâî, Nesimi'nin hakikat ve irfan dolu şiirleri olduğunu ve yanlış anlaşıldığını vurgulamıştır (Eraslan, 1996: 437). Ahmed Yesevi ve onu takip eden silsileyi ele almasıyla Yeseviliğe dair en zengin bilginin Nevâî'nin eklemelerinde yer alması, dikkati çeken bir diğer husustur. Lamiî, Hoca Ahmed Yesevi gibi Anadolu'daki etkisi büyük olan bir sufiden bahsetmemiş fakat Bakû'deki Seyyid Yahya Şirvani'den bahsetmiştir. Kronolojik olarak üç müellifin de Seyyid Yahya Şirvani'den bahsetmesi müm-

künken sadece Lâmiî'nin eserinde yer alması dikkat çekicidir. Bu durum Halvetiliğin, Seyyid Yahya Şirvani'den sonra Anadolu'da kol-lara ayrılması ile açıklanabilir.

Nevâî, metin içinde yaptığı ilavelere dair özel bir açıklama yapmazken Lâmiî, mukaddimesi hariç esere ilave ettiği yerleri “*Mevlânâ Câmî silsile-i Zeyniyyeyi îrâd itmeyüp hemân Hazret-i Zeynüddîn-i Hâfî'nün zikr-i cemîli üzerine ihtisâr buyurmuşlar. Lâ-cerem bu fakîr ü hakîr ana ol silsile-i şerîfeden münşâ'ib olup iştihâra irişen 'azîzlerden ma'lûm idindügüm bir mikdâr 'alâ vechi'l-ih-tisâr îrâd eyledüm.* (Lâmiî Çelebi, 1854: 550)” gibi ifadelerle bildirmiştir. Nitekim eserde bu ifadeden sonra Anadolu muhitindeki Zeyniyye tarikatı büyüklerinden Abdüllatif Makdîsi, Şeyh Abdülmuti, Şeyh Abdürrahim Merzifoni, Şeyh Taceddin İbrahim Karamani, Şeyh Hacı Halife, Şeyh Vefa Konevi, Rüstem Halife-i Burusevi'den bahsetmiştir. Daha sonra da ilavelerinin bitip Câmî'nin metnine geri döndüğünü “*Bu hakîr anların havârik-'âdât ve ittilâ'-i zamâ'ir kısmından çok ahvâline muttal'em. Lâkin hemân bu kitâb zikr-i cemîllerinden hâlî olmasun diyü bu mikdâra ihtisâr, ihtiyâr olındı. Girü tezkire-i tercümeğe şürû' idelüm.* (Lâmiî Çelebi, 1854: 563)” gibi cümlelerle ifade etmiştir. Bu nedenle metinde Lâmiî'ye ait olan kısımlar belirgin vaziyettedir.

Metindeki kadın sufilerin isimleri; Rabiâtü'l-Adeviyye, Lübabe-tü'l-Müteabbide gibi birkaç sufi dışında genellikle Ümmi Hasan, Ümmi Hasan zevce-i Ahmed b. Hadraviyye, İmreet-i Mısıriyye, İmreet-i Harezmiyye isimlerinde olduğu gibi birinin annesi veya eşi oluşuyla ya da adı açıkça belirtilmemiş bir şekilde yer almaktadır. Bu isimler üç eserde de aynı şekildedir. Kadınların isimleriyle öne çıkmaması Feridüddin Attar'ın *Tezkiretü'l-Evliya*'da bahsettiği mahremiyet anlayışını hatırlatmaktadır. Nitekim Attar'ın eserindeki 72 kişinin sadece biri kadındır. O kişi de Rabiâtü'l-Adeviyye'dir. Attar, Rabiâtü'l-Adeviyye'den bahsettiği kısımda şunları söyler: *Şayet dinimizin üçte birini Aişe-i Sıddıka'dan (r.a) almak caizse, cariyelerinden (yani halefleri olan veli hanımlardan) dinimizi öğrenmek de (ve feyz almak) caizdir. Bir kadın Allahü Teala'nın yolunda er olursa artık ona kadın denemez. Nitekim Abbase-i Tûsî, “Yarın arasatta 'Ey erler!' diye nida edildiğinde önde gelen safına ilk önce ayağını basacak olan Hz. Mer-yem'dir,” demiştir* (Attar, 2012: 98). Bu sözler, dönemin anlayışını

yansıması bakımından bazı kadın sufilerin neden kendi isimleriyle bilinmediklerini anlaşılır kılmaktadır.

Çalışmamız bu üç esere muhteva bakımından yapılmış bir mukayese olsa da tanıtılan sufilerin tercüme-i hâllerine örnek vermek, bu üç eserin metin itibariyle birbirilerine olan yakınlığını gözler önüne serecektir. Bunun için her üç eserde de yer alan ve yukarıdaki tabloda 18. Sırada olan sufi Ebu'l-Esved-i Râî seçilmiştir. Menkıbevi bir şekilde anlatılan sufilere örnek verebileceğimiz Ebu'l-Esved-i Râî hakkında sırasıyla *Nefehâtü'l-Üns*, *Nesâyimü'l-Mahabbe* ve *Fütûhu'l-Mücâhidîn*'de yazılanlar şöyledir:

ابوالاسود راعى رحمه الله نیز از مشایخ بوده است.

وقتی در بادیه اهل خود را گفت: «بدرود باش که من رفتم!» خواهر او مطهره او از شیر پر کرد و به وی داد و وی برفت. چون به طهارت احتیاج شد، خواست که طهارت کند از مطهره شیر بیرون آمد. از راه بازگشت و گفت: «آب ندارم که طهارت کنم، مرا آب واجبتر از شیر.» مطهره را از شیر تهی کرد و از آب پر، و رفت، هرگه طهارت کردی آب فرو آمدی، گرسنه شدی شیر. و چون تشنه و

(Jami, 1515: 17^b)

Ebu'l-Esved-i Râ'î kuddise sırruhu.

Bâdiyede bir kün öz ehliga ayttı kim bidrüd bol ki min bardım. Kız kardaşı mathara-sın süt bile toldurdu, tahâret vaktı matharasıdın süt koyıldı. Didi kim manga sütüdin su mühimrakdur. Kayttı dağı matharasın sütüdin hâli kıldı dağı su bile toldurdu. Tahâret vaktı matharadın su tökülür irdi ve açlık ve susuzluk vaktı süt. (Eraslan: 1996, 23)

Ebü'l-Esved-i Râ'î rahimehu'llâhu te'âlâ.

Ve bu dahı meşâyihdendür. Bir vaktde bâdiyede ehline eyitdi: Esen kalınız ki ben gitdüm. Kız karındaşı matharasını süd ile toldurup ana virdi. Ol dahı matharayı alup gitdi. Çün tahârete ihtiyâcı oldu. Diledi ki tahâret ide. Matharadan süd taşra çıkdı. Yoldan girü döndi. Ve eyitdi: Suyum yokdur ki tahâret idem. Bana südden su vâcibrekdür. Matharanun südin boşaldup su ile toldurdılar. Pes dönüp gitdi. Her vakt ki tahâret iderdi matharadan su akardı. Çünkim aç ve susuz olaydı süd çıkardı. (Lâmiî, 1854: 90, 91)

Bu üç metne bakıldığında hepsinin neredeyse birbirinin aynı olduğu görülür. Nevâî ve Lâmiî, Câmî'den aldıkları metni birebir çevirmişlerdir. Fakat bazen Nevâî'nin metinde bazı küçük değişiklikler

yaptığı görülmüştür. Eserlerde Ebu'l-Esved-i Râi'nin anlatıldığı gibi biyografik olmaktan ziyade menkıbe özelliği gösteren metinler bulunmakla birlikte sufilerin doğum tarihi, doğum yeri, ailesi, eğitimi gibi bilgilerden bahseden biyografik mahiyetteki metinler de vardır. Böyle bir metnin üç eserde de nasıl aktarıldığını göstermesi bakımından yukarıdaki tabloda 596. sırada yer alan Abdülkadir-i Geylani'den bahsedilen kısım örnek verilecektir.

شیخ محیی الدین عبدالقادر الجیلی، قدس الله تعالی سرّه

کنیت وی ابو محمد است. علوی بود حسنی، نبیره ابو عبدالله صومعی است از جانب مادر و مادر وی، أم الخیر، أمّة الجبار، فاطمة بنت ابی عبدالله الصومعی گفته است که: «چون فرزند من عبدالقادر متولد شد، هرگز در روز رمضان شیر نخورد.» یک بار هلال ماه رمضان به جهت ابر پوشیده ماند. از مادر وی پرسیدند، گفت: «امروز عبدالقادر شیر نخورده است.» آخر معلوم شد که آن روز رمضان بوده است. ولادت وی در سنه احدی و سبعین و اربعمانه بوده است، و وفات وی در سنه احدی و ستین و خمسمانه.

وی در سنه ثمان و ثمانین و اربعمانه به بغداد رسید و به جد تمام به تحصیل علوم مشغول شد، اول به قرانت قرآن و بعد از آن به فقه و حدیث و علوم ادبیه، پیش بزرگانی که در آن زمان متعین بودند. و به اندک روزگاری بر اقران خود فایق شد و از اهل زمان خود متمیز گشت، و در سنه احدی و عشرين و خمسمانه مجلس و عظ نهاد. وی را کرامات ظاهر و احوال و مقامات عالی بوده است.

(Jami, 1515: 258a-259a)

Şeyh Muhyiddin Abdulkâdir-i Cîlî. Kuddise sırruhu.

Künyetleri Ebû Muhammeddür. Nesebde Alevî Hasenî irmişler. Ana cânibidin Şeyh Abdullâh-ı Savma'îga nebîre bolurlar. Ve anaları Ümmü'l-hayr Emetü'l-cebbâr Fâtîme binti Abdillâh dipdür ki çün ferzendim Abdulkâdir mütevellid boldı, hergiz Ramazân ayıda süt içmedi. Velâdetleri tört yüz yitmiş birde irmiş ve vefâtları biş yüz altmış birde vâki' boluptur.

Alar tört yüz sikkizde Bagdâdka yittiler, vecd bile tahsilga meşgûl boldılar. Evvel Kurân kırâatı ve fikh ve hadîs ve ulûm-ı dîniyyeni tekmi'l kıldılar. Ve ekser ulûmnı ol ekâbir kaşıda ki ol zamânda müte'ayyin irdiler, bilip ebnâ-yı zamânga fâyik boldılar. Ve biş yüz yigirmi birde meclis tutup halâyık nasîhat u va'zığa meşgûl boldılar. Alarda zâhir kerâmâtı ve ahvâl u makâmât hâlî köp ikendür. (Eraslan, 1996: 343, 344)

Şeyh Muhyiddin-i Abdülkâdir el-Cilî, Kuddise sırruhu:

Künyeti Ebû Muhammeddür. Aleviyy-i Hasanîdür. Ata tarafından Ebû ‘Abdillâh-ı Savma‘înün nebiresidür. Ve anası ümmü'l-hayr, ümmetü'l-cebbâr, Fâtıma binti Ebi ‘Abdillâh es-Savma‘î demişdür ki: Çün oglum ‘Abdülkâdir togdı, hergiz Ramazânda süd almadı. Bir kerre hilâl-i Ramazân, yevm-i gaym olmagın ma‘lûm olmadı. Anasından sordılar. Eyitdi: Bugün ‘Abdülkâdir süd içmedi. Âhir ma‘lûm oldu ki ol gün Ramazân imiş. Vilâdetleri Hicretün dört yüz yitmiş birindedür. Vefâtları biş yüz altmış birindedür. ...

Hazret-i Şeyh Hicretün dört yüz seksen sekizinde Bagdâda irişdi. Ve tamâm cidd-ile tahsil-i ‘ulûma meşgûl oldu. Ol kırâ‘at-ı Kur‘âna ba‘dehu fikh u hadise ve ‘ulûm-ı edebiyeye ol zamânda müte‘ayyin olan ulular öninde şugl itdi. Ve az zamânda akrânına gâlib oldu. Ve ‘asrun ahâlîsinden temyiz buldı. Hicretün biş yüz yigirmi birinde meclîs-i va‘z itdi. Ve anun zâhir kerâmâtı ve ahvâl u makâmâtı ‘âlî idi. (Lâmîi, 1854: 585, 586)

Abdülkadir Geylânî’den bahseden bu metinlerde; ailesi, doğum ve ölüm tarihleri, menkıbesi, seyahatleri ve tahsili ile ilgili bilgilere yer verilmiştir. Üç eserin de biyografik mahiyette olduklarını gösteren bu örnek de Câmî’den birebir tercüme edilmiş gibidir. Sadece Nevâî’nin metninde cümle yapılarında birkaç değişikliğin yapıldığı görülmüştür. Câmî ve Lâmiî’nin “*Bir kerre hilâl-i Ramazân, yevm-i gaym olmagın ma‘lûm olmadı. Anasından sordılar. Eyitdi: Bugün ‘Abdülkâdir süd içmedi. Âhir ma‘lûm oldu ki ol gün Ramazân imiş.*” diye anlattıkları olay, Nevâî’de tam olarak böyle değildir. Söz konusu kısım Nevâî’de “*Çün ferzendim Abdülkâdir mütevellid boldı, hergiz Ramazân ayda süt içmedi.*” şeklinde tercüme edilmiştir. Bu gibi küçük değişiklikler Nevâî’nin tercümesinde yer yer görülmektedir. Fakat Lâmiî, Câmî’nin metnini tam tercüme etmiştir. Lâmiî’nin ilaveleri, başladıkları ve bittikleri yer anlaşılacak şekilde belirgindir. Câmî’den çevirdiği metne açıklayıcı bir bilgi eklemek istediği zaman da minhu ibaresiyle derkenarda açıklama yapmıştır.⁷

⁷ Lâmiî’nin *minhu* kısaltmasıyla derkenarda yaptığı açıklamalar *Fütûhu’l-Mücâhidîn*’in yazma nüshalarında bulunmaktadır. Derkenardaki bu notlar için makaleye kaynaklık eden teze müracaat edilebilir.

Görüldüğü üzere Nevâî ve Lâmiî'nin eserleri her ne kadar Câmî'nin metninin tercümesi olsa da esere yaptıkları ilaveler, telif-tercüme mahiyetindeki ilk Türkçe sufi tabakat kitapları olmalarına sebep olmuştur. Bu da onların Türk edebiyatı için sahip olduklarını önemi gösterir.

SONUÇ

Câmî'nin eserini Türkçeye tercüme eden Nevâî ve Lâmiî, kendi yaşadıkları coğrafyada bilinen sufileri de eserlerine eklemiştir. Câmî'nin 616 sufiden bahseden metnine Nevâî, 160; Lâmiî, 36 sufi ilave etmiştir. Böylece bu üç eserde toplam 812 sufiden bahsedilmiştir. Her üç eser de Câmî'nin eserine uygun bir inşâ ile yazılmıştır. Fakat Nevâî ve Lâmiî'nin esere yaptığı ilaveler, bu eserleri birbirinden ayıran ve onlara telif-tercüme mahiyeti kazandıran bir özellik taşır. Nevâî'nin ilavelerinde dikkati çeken en önemli husus, 160 sufiyi ilave etmesinin yanı sıra Yeseviliğe dair en geniş bilgiye sahip olmasıdır. Lâmiî'nin eseri ise mukaddimesi ile öne çıkmaktadır. Lâmiî'nin mukaddimesinin önemi; ashab-ı sır, Hızır ve İlyas, kutb, imamân, evtâd, abdal, nücebâ, nukabâ, büdelâ, müftiler, müzekkirlere, meşâyih ve kadılar gibi diğer iki eserde ele alınmayan kavramların izah edilmesinden kaynaklanır. Bu kavramların derli toplu bir şekilde ele alındığı ilk Türkçe eserlerdendir. Anadolu coğrafyasında yaşamış sufilerin biyografisini veren ilk eserlerden olması ise *Fütûhu'l-Mücâhidîn*'in, diğer sahalara için de önemli bir kaynak olduğunu göstermektedir.

Eserler arasındaki farklara çalışma boyunca yapılan vurgu, her iki tercümenin de telif-tercüme mahiyetinde olduğunu göstermektedir. Bu eserlere müellifleri tarafından özel bir isim verilmiştir. Dolayısıyla günümüz araştırmacılarının bu eserleri kullanırken hangi eserden faydalandıklarını belirtmeleri, akademik açıdan ehemmiyet arz etmektedir. Tercümelerden herhangi birinden faydalanıp kaynak gösterilirken *Nefehâtü'l-Üns* ya da *Nefehâtü'l-Üns Tercümesi* gibi isimler kullanmak, Nevâî ve Lâmiî'nin ekledikleri kısımlar düşünülürse doğru bir tutum değildir. Bu nedenle önerimiz, Lâmiî'nin eserini kullanırken *Fütûhu'l-Mücâhidîn*, Nevâî'nin eserini kullanırken de *Nesâyimü'l-Mahabbe* adını kullanmaktır. Böylece Câmî'nin Farsça metninden mi yoksa Lâmiî ve Nevâî'nin Türkçe metninden mi faydalandığı, okuyucular açısından kesinlik kazanacaktır.

Kaynakça

- Durmuş, İ vd. (2010). "Tabakat". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, c. 39, İstanbul: TDV Yayınları, 288-301.
- Eraslan, K. (1996). *Alî-şîr Nevâyî, Nesâyimü'l-Mahabbe min Şemâyi-mi'l-Fütüvve, I Metin*. Ankara: TDK Yayınları.
- Feridüddin Attâr (2012). *Evliya Tezkireleri*. çev. Süleyman Uludağ. İstanbul: Kabalıcı Yayıncılık.
- Jâmî. *Nafahât al-Uns min Hadarât al-Kuds*, HathiTrust Digital Library. Erişim 6 Eylül 2017: <https://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=mdp.39015079128768>.
- Karaca, S. *Lami'î Çelebi, Fütûhu'l-Mücâhidîn li-Tervîhi Kulûbi'l-Müşâhidîn: Nefehâtü'l-Üns Tercümesi (İnceleme, Tenkitli Metin, Sözlük, Dizin)*. Devam Eden Doktora Tezi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rize.
- Lâmiî Çelebi (1270/1854). *Tercüme-i Nefehâtü'l-Üns*. Dârü'l-Tıbbâtü'l-Âmire, İstanbul.
- Lâmiî Çelebi. *Fütûhu'l-Müşâhidîn li-Tervîhi Kulûbi'l-Mücâhidîn*. Mili Kütüphane, 06 Mil Yz. A 9035.
- Lâmiî Çelebi. *Fütûhu'l-Mücâhidin li-Tervih Kulub el-Müşahidin*. İnebey Yazma ve Basma Eserler Kütüphanesi, UC1727.
- Lâmiî Çelebi. *Kitâb-ı Tercüme-i Dîbâce-i Nefehâtü'l-Üns min Hadarâti'l-Kuds*. Topkapı Sarayı Müzesi Yazma Eserler Kütüphanesi, H. 1311.
- Nureddin Abdurrahman b. Ahmed Câmî. *Nefahat el-Üns Tercümesi*. çev. Lâmiî Çelebi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, OE Yz 0093.
- Nureddin Abdurrahman b. Ahmed el-Câmî. *Nefahâtü'l-Üns min Hazarâti'l-Kuds*. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Bel_Yz_K_1140.
- Uludağ, S. (2006). "Nefehâtü'l-Üns". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, c. 32, İstanbul, 521, 522.

